

Nr 229.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av stöd åt insättare i vissa sparbanker, m. m.; given Stockholms slott den 16 april 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Nils Wohlin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 april 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wohlin, anför:

Den 15 sistlidne mars månad underrättades jag av landshövdingen i Örebro län, att enligt vad som kommit till hans kännedom Allmänna sparbanken i Örebro befunne sig i svårigheter. I anledning härav och då skäl syntes föreligga för en undersökning jämväl av Allmänna sparbanken i

Stockholm och Bergslagernas sparbank i Falun uppdrogo vederbörande länsstyrelser efter samråd med mig åt förste byråinspektören i bank- och fondinspektionen A. Dahlin att verkställa undersökning av envar av nämnda sparbanker. Undersökningarna ägde rum beträffande Allmänna sparbanken i Örebro den 18—20 mars, beträffande Allmänna sparbanken i Stockholm den 22—25 mars och beträffande Bergslagernas sparbank den 27—30 mars. Sedan landshövdingen i Göteborgs och Bohus län inkommit med en den 27 mars dagtecknad skrift rörande Allmänna sparbanken i Göteborg, utsträcktes Dahlins undersökning till att omfatta jämväl denna sparbank. Resultatet av undersökningarna av de förstnämnda tre sparbankerna delgavs mig genom en den 4 innevarande månad dagtecknad promemoria. På grund av omständigheter, som vid den ifrågavarande granskningen framkommit, inställde de nämnda fyra sparbankerna sina betalningar från och med den 8 i denna månad. Den 10 april trädde Allmänna sparbanken i Stockholm och Allmänna sparbanken i Örebro i konkurs.

Sedan det i samband med de sålunda inträffade fallissemanget visat sig, att jämväl Allmänna sparbanken för Västmanland, Allmänna sparbanken i Sundsvall, Allmänna sparbanken i Luleå och Allmänna sparbanken i Landskrona befunno sig i svårigheter, inställde — efter undersökningar, som vidtogos genom vederbörande länsstyrelser försorg — även dessa sparbanker betalningarna.

Resultaten av ovanberörda undersökningar äro sammanfattade i sex promemorior. Lämpligt torde vara, att dessa promemorior — ehuru undersökningarna på vissa punkter äro att anse såsom preliminära — få fogas som bilagor till statsrådsprotokollet (bilaga 1—6), dock med uteslutande av sådana uppgifter, som i förevarande sammanhang äro av ringa betydelse, ävensom av förekommande omdömen om det sannolika värdet av lånehypotek.

De undersökningar, som företogos beträffande omförmälda sparbanker, gävo anledning att i detta sammanhang verkställa granskning även av Stockholms hypotekskassa och Aktiebolaget Stockholms hypotekskassa. Resultatet av denna granskning har sammanfattats i en promemoria, i vilken redogöres för nämnda företags ställning ävensom för säkerheten för kassans obligationslån. Jämväl denna promemoria torde få fogas till statsrådsprotokollet (bilaga 7).

Under hänvisning beträffande detaljerna till promemoriorna rörande de ifrågavarande sparbankerna torde här få lämnas en sammanfattande översikt beträffande sparbankernas verksamhetsområden, balansräkningar samt viktigare engagemang.

Allmänna sparbankens i Stockholm verksamhetsområde omfattar Stockholms stad, Stockholms, Uppsala och Södermanlands län.

Sparbankens bokförda ställning den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.		
Kassa	kr.	159,000: —
Andra banker	»	758,000: —
Obligationer	»	1,533,000: —
Utestående lån	»	17,436,000: —
Inventarier	»	121,000: —
Fastighet	»	152,000: —
		kr. 20,159,000: —.
Skulder.		
Insättarnas behållning	kr.	18,066,000: —
Andra banker	»	1,622,000: —
Diverse	»	8,000: —
Fonder och vinstmedel	»	463,000: —
		kr. 20,159,000: —.

De olika sparbankernas ställning m. m.

Allmänna sparbanken i Stockholm.

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens tillgångar.

Obligationer.

Sparbanken innehar nom. kr. 127,300 Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer, bokförda till kr. 109,200: —.

Lån till aktiebolaget Skuru-Björknäs.

Sparbanken innehar samtliga obligationer av bolagets 5½ % obligationslån av 1924, bokförda till kr. 1,201,000: —

Därjämte har sparbanken lämnat bolaget andra krediter å tillsammans » 928,000: —
ävensom tecknat garanti för bolagets lån i annan bank å » 222,000: —

kr. 2,351,000: —.

Skuru-Björknäs-bolagets enda räntabla tillgångar synas för närvarande uppgå till c:a kr. 600,000: —. Återstoden utgöres av tomtmark.

Lån till aktiebolaget Herserud.

Sparbankens fordringar av detta bolag utgjorde vid senaste årsskiftet¹ kr. 11,915,000: —
och synas innevarande år hava ökats med c:a » 215,000: —

c:a kr. 12,130,000: —.

Säkerheten utgöres av följande:

Inteckningar å kr. 2,050,000 i 1/18 mtl. Hersby	inom	kr. 2,450,000: —
» » » 2,150,000 » Islinge	» »	2,200,000: —
» » » 106,000 » diverse fastigheter i Herserud och Islinge		
» » » 1,200,000 » Stickleinge	» »	1,900,000: —
Reverser » » 7,015,000 med rätt till inteckning i Stickleinge	» »	8,915,000: —.

¹ Härav tillkommo den 31 december 1928 kr. 4.656,000 för att möjliggöra avskrivning av diverse värdelösa engagemang.

För inlösen av inteckningar i Sticklinge med bättre förmånsrätt än bankens har banken tecknat garanti å 200,000 kronor.

Utom inteckningarna å 106,000 kronor gravera bankens inteckningar endast råmark.

Islinge och Sticklinge omfatta enligt uppgift en areal av 44,576,000 kvadratfot; enligt stadsplaneförslaget äro härav 20,896,000 kvadratfot avsedda att bebyggas.

Egendomen i Sticklinge förvärvades av aktiebolaget Herserud i slutet av år 1926 för 1,000,000 kronor, varav 500,000 kronor erlades kontant.

I detta sammanhang bör omnämnas, att *Svenska bankiraktiebolaget* av sparbanken erhållit ett lån å 100,000 kronor mot revers att intecknas i Sticklinge efter de ovan angivna.

Lån till fastighetsaktiebolaget Mälärhöjden.

Sparbankens fordringar av detta bolag synas utgöra kr. 2,096,000: —

Säkerheten utgöres huvudsakligen av inteckningar i bebyggda fastigheter och i tomter i Mälärhöjden.

Lån till direktören Th. Åkermark, Göteborg.

Sparbanken har lämnat Åkermark, vilken till den 1 juli 1928 varit verkställande direktör i aktiebolaget Stockholms hypotekskassa och till dagen för betalningsinställelsen varit allmänt ombud i Allmänna sparbanken i Göteborg, lån å kr. 655,000: —.

Säkerheten utgöres av nominellt 331,700 kronor Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer.

Lån till ekonomiska föreningen Sune, Göteborg (firmatecknare: kamreraren för Allmänna sparbanken i Göteborg).

Sparbanken har lämnat föreningen ett lån å kr. 150,000: — mot säkerhet av bevis, utfärdad i december 1927 av Allmänna sparbanken i Göteborg, om inbetalning till sistnämnda banks säkerhetsfond av ett lika stort belopp som lånet. (Säkerheten har vid senaste årsskiftet förstärkts med reverser med rätt till inteckning å samma belopp i Islinge efter 2,200,000 kronor och dessutom i Sticklinge.) Följande transaktion synes utgöra bakgrunden till detta lån. Först har Allmänna sparbanken i Göteborg insatt 150,000 kronor i Allmänna sparbanken i Stockholm, varefter Sune beviljats ett lån å samma belopp, vilket använts för bildande av säkerhetsfond.

Beträffande sparbankens *skulder* bör anmärkas, att säkerheter för lån hos en affärsbank å 100,000 kronor och hos ett försäkringsbolag å 198,000 kronor enligt uppgift utgöras av Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens

tillgångar beräknats i gynnsamt fall utgöra	c:a kr. 13,400,000: —
och i mindre gynnsamt fall	» » 16,000,000: —,

medförande en förlust för insättarna av omkring 70 respektive 85 procent av deras tillgodohavanden.

Allmänna sparbankens i Örebro verksamhetsområde omfattar Örebro län.

Allmänna
sparbanken i
Örebro.

Sparbankens bokförda ställning den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.

Kassa	kr. 60,000: —
Andra banker	» 698,000: —
Obligationer	» 292,000: —
Utestående lån	» 3,634,000: —
Diverse	» 1,000: —
Inventarier	» 35,000: —
Fastighet	» 60,000: —
	<hr/>
	kr. 4,780,000: —

Skulder.

Insättarnas behållning	kr. 4,533,000: —
Upptagna lån	» 117,000: —
Diverse	» 1,000: —
Grundfond	» 100,000: —
Reservfond	» 28,000: —
Vinstmedel	» 1,000: —
	<hr/>
	kr. 4,780,000: —.

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens tillgångar.

Andra banker.

Sparbankens nuvarande fordringar hos andra allmänna sparbanker synas vara följande:

Allmänna sparbanken för Västmanland	kr. 258,000: —
Ovanstående bank samt dessutom Allmänna sparbankerna i Stockholm, Göteborg och Sundsvall, tillsammans c:a	» 341,000: —
	<hr/>
	c:a kr. 599,000: —.

Mot ovan angivna fordran på Allmänna sparbanken för Västmanland svarar en skuld till samma bank å ungefärligen samma belopp.

Obligationer.

Sparbanken innehar nom. kr. 150,000 Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer, bokförda till c:a

kr. 290,000: —

Mälarhöjdsån.

Fastighetsaktiebolaget Mälarhöjdens lån hos sparbanken synas uppgå till ett sammanlagt belopp av c:a

kr. 1,322,000: —.

Säkerheten utgöres av inteckningar i bebyggda och obebyggda fastigheter i Mälarhöjden. Därjämte finnes för ett av lånen, å kr. 120,000, en av Svenska bankiraktiebolaget utfärdad förbindelse att årligen från den 31 dec. 1926 (lånet var ursprungligen å kr. 150,000) inbetala kr. 30,000 mot utbekommande av inteckningar å samma belopp. Förbindelsen är försedd med borgen av Gust. Svensson och Th. Åkermark.

Till andra än Mälarhöjdsbolaget har sparbanken lämnat lån å tillsammans c:a

kr. 373,000: —

mot säkerhet av inteckningar i fastigheter i Mälarhöjden.

Lån till aktiebolaget Västra mark.

Sparbankens kredit till detta bolag utgöres av	c:a kr. 328,000: —
jämte räntefordringar delvis äldre än två år	» » 38,000: —
	c:a kr. 366,000: —.

Säkerheten utgöres av inteckningar i en inom Örebro stads område lig-gande tomtareal, om vars storlek sparbankens ledning icke kunnat lämna besked. — Huvudintressent i tomtföretaget lär vara Gust. Svensson, Stock-holm.

Inteckningar å kr. 186,500 med bättre rätt än sparbankens äro belånade i försäkringsbolag för kr. 171,500.

Tomtbolaget lär för närvarande icke hava några inkomster.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens tillgångar be-räknats utgöra i gynnsamt fall c:a kr. 1,300,000: — och i mindre gynnsamt fall c:a » 2,100,000: — medförande en förlust för insättarna å omkring 25 resp. 45 % av deras tillgodohavanden.

Bergslagernas sparbank. (Falun.) Bergslagernas sparbanks i Falun verksamhetsområde omfattar Koppar-bergs, Värmlands och Örebro län.

Sparbankens bokförda ställning den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.		
Kassa	kr. 141,000: —	
Andra banker	» 275,000: —	
Obligationer	» 678,000: —	
Utest. lån	» 7,421,000: —	
Förfallna, ej betalda räntor	» 167,000: —	
Diverse	» 27,000: —	
Inventarier	» 30,000: —	
Fastighet	» 48,000: —	
	kr. 8,787,000: —.	
Skulder.		
Insättarnas behållning	kr. 8,460,000: —	
Lån	» 96,000: —	
Diverse	» 3,000: —	
Säkerhetsfond	» 100,000: —	
Reservfond	» 75,000: —	
Grundfond	» 17,000: —	
Vinstmedel	» 36,000: —	
	kr. 8,787,000: —.	

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens tillgångar.

Obligationer.

I denna post ingå kr. 375,000 utgörande bokförda värdet av viss del av nom. kr. 500,000 aktiebolaget Breviks villastads 5 % obligationer av 1928. (Lånet är upplagt av spar-banken.) Säkerheten för lånet beröres i det följande.

Lån till Älvsjö fastighetsaktiebolag m. fl.

Kronor 1,950,510: —

vartill komma förfallna räntor å » 24,000: —

Kronor 1,974,510: —

mot säkerhet av inteckningar inom kr. 2,800,000 i egendomen 2 ¹/₄ mtl. Älvsjö 1 och 2 (utom corps de logis och park), Brännkyrka församling, Stockholm. Egendomen såldes år 1928 för kr. 1,000,000.

Lån m. m. till aktiebolaget Smista-Juringe eignahem.

c:a kronor 870,000: —

Säkerheten härför utgöres av inteckningar i Smista-Juringe-området.

Lån till Fastighetsaktiebolaget Mälardalshöjden.

c:a kronor 8,000: —

mot säkerhet av inteckningar.

Lån till Söderby förvaltnings aktiebolag.

tillhopa kronor 385,000: —

mot säkerhet av bl. a. inteckningar i Söderby, Österhanninge socken, Stockholms län.

Lån till Carl Bergström.

tillhopa kronor 335,000: —

mot säkerhet av inteckningar i Hanviken, Tyresö socken, Stockholms län.

Lån till Fridolf Öden.

Kronor 230,000: —

mot säkerhet av inteckningar i Hanviken, Tyresö socken, Stockholms län.

Lån till föreningen Securitas u. p. a.

Kronor 185,000: —

mot säkerhet av inteckningar i Hanviken, Tyresö socken, Stockholms län.

Lån till aktiebolaget Breviks villastad.

Kronor 1,451,650: —

vartill komma förutnämnda obligationer kr. 375,000: —

jämt förfallna räntor » 65,000: —

kr. 1,891,000: —

Krediterna äro lämnade mot säkerhet av inteckningar i fastigheter i Brevik m. m. i Lidingö.

Sparbanken har dessutom tecknat garanti för betalningen av ett bolagets lån å kr. 200,000: —
samt för betalning av viss ränta å ett annat lån å samma belopp.

Lån till B. Silfverling, direktör i aktiebolaget Breviks villastad.

c:a kronor 230,000: —

mot olika säkerheter, bl. a. borgen av Gust. Svensson.

Inberäknat vissa obligationer och utställda garantier å tillsammans kr. 1,368,000 har sparbanken lämnat krediter utom sitt verksamhetsområde å tillsammans c:a kr. 7,500,000.

Säkerheten för detta stora belopp utgöres till största delen av inteckningar i tomtområden, som för närvarande icke lämna någon eller i varje fall ytterst ringa avkastning.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens tillgångar beräknats utgöra i gynnsamt fall c:a kr. 4,500,000: —
och i mindre gynnsamt fall » » 5,700,000: —
medförande en förlust för insättarna å 50 resp. 65 % av deras tillgodohavanden.

*Allmänna
sparbanken
i Göteborg.*

Allmänna sparbankens i Göteborg verksamhetsområde omfattar Göteborgs och Bohus län, Halmstad stad i Hallands län samt Trollhättan, Alingsås och Borås städer, Ale och Marks härader samt Dalsland i Älvsborgs län.

Sparbankens bokförda *ställning* den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.

Kassa	kr. 67,000: —
Andra banker	» 494,000: —
Obligationer	» 963,000: —
Utest. lån	» 5,820,000: —
Kassafacken	» 25,000: —
Inventarier	» 25,000: —
Fastighet	» 579,000: —
Diverse	» 8,000: —
	kr. 7,981,000: —

Skulder.

Insättarnas behållning	kr. 7,484,000: —
Försäkringsbolag	» 75,000: —
Inteckningar i fastigheten	» 250,000: —
Diverse	» 2,000: —
Grundfond	» 20,000: —
Säkerhetsfond	» 150,000: —
	kr. 7,981,000: —

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens *tillgångar*.

Andra banker.

Hos Allmänna sparbanken i Stockholm har sparbanken ett tillgodohavande av kr. 282,000:—

Obligationer.

I obligationsvärdet ingå nom. kr. 180,000 Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer, bokförda till kr. 330,000:—

Mälarhöjdsån.

Sparbanken har lån utestående till *fastighetsaktiebolaget Mälarhöjden* å tillsammans kr. 1,713,000:—
 vartill komma räntefordringar i många fall mer än två
 år gamla c:a » 85,000:—
 c:a kr. 1,798,000:—

Säkerheten utgöres av inteckningar i villor och tomter i Mälarhöjden.

Mot säkerhet av inteckningar i villor å Mälarhöjden har sparbanken lån utestående hos *enskilda* å tillsammans c:a kr. 245,000:—
 vartill komma upplupna räntor å » » 3,000:—
 c:a kr. 248,000:—

Lån till Fastighetsaktiebolaget Fundus.

Sparbanken har till detta bolag utestående tre lån å tillsammans c:a kr. 1,023,000:—

Ett lån å kr. 700,000 är ursprungligen beviljat mot inteckningar å samma belopp inom kr. 1,650,000 i egendomen $\frac{1}{32}$ mtl Ersta nr 1, (Herrängen) Stockholm, men dessa skola enligt överenskommelse utbytas mot reverser å tillsammans kr. 700,000 med rätt till första inteckning i vissa delar av ovannämnda egendom.

Återstående lån å tillsammans kr. 323,000 äro beviljade mot reverser å tillsammans kr. 360,000 med rätt till inteckning i andra delar av samma egendom.

Vidare finnas som säkerhet för räntor av Allmänna sparbanken i Stockholm utställda sparbanksböcker per t. o. m. den 10 juli 1933 med en behållning av tillsammans c:a kr. 139,000.

Ovanstående inteckningar äro i avvaktan på stadsplanens genomförande icke fastställda.

Lån till Allmänna sparbanken i Stockholm.

Sparbanken har lämnat nämnda bank ett lån å kr. 265,000:— mot säkerhet av reverser med pant av inteckningar i Sticlänge, Islinge m. m.

Lån till Boo egnahems aktiebolag.

Sparbanken har lämnat detta bolag ett lån å kr. 40,000:— mot säkerhet av sparbanksböcker, utställda av Allmänna sparbanken i Stockholm, samt borgen av Gust. Svensson.

Valutan för lånet lämnades i sparbanksböcker, utställda av långgivaren.

Bland *skulderna* märkes lån hos försäkringsbolag å c:a kr. 75,000:— mot säkerhet av Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens tillgångar beräknats utgöra i gynnsamt fall c:a kr. 2,800,000:—
och i mindre gynnsamt fall » » 3,200,000:—
medförande en förlust för insättarna av omkring 35 resp. 40 procent av deras tillgodohavanden.

Allmänna
sparbanken
för Västman-
land.
(Västerås.)

Allmänna sparbankens för Västmanland verksamhetsområde omfattar Västmanlands län.

Sparbankens bokförda *ställning* den 31 december 1928 framgår av följande översikt.

Tillgångar.

Kassa	kr.	49,000:—
Andra banker	»	388,000:—
Utstående lån	»	2,333,000:—
Inventarier	»	42,000:—
Fastighet	»	18,000:—
Obetalda räntor	»	90,000:—
Förlust	»	15,000:—
	kr.	2,935,000:—.

Skulder.

Insättarnas behållning	kr.	2,875,000:—
Lån	»	50,000:—
Grundfond	»	10,000:—
	kr.	2,935,000:—.

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens *tillgångar*.

Andra banker.

Sparbanken har ett tillgodohavande hos Allmänna sparbanken i Örebro av c:a kr. 262,000:—
vilket motsvaras av skuld till samma sparbank å ungefärligen enahanda belopp.

Lån till Gust. Dahlfors och M. A. Hedberg.

Åren 1920—1927 gick sparbanken varje år med förlust, varom vinst- och förlusträkningen dock icke lämnat någon upplysning. Det uppkomna drifts-

underskottet påfördes låneräkningskonto. De sålunda uppsamlade förlusterna utgjorde vid utgången av år 1928 ca kr. 438,000.

För att söka täcka förlusterna köpte ovannämnde Dahlfors, styrelsens ordförande, och Hedberg, sparbankens kamrerare, den 8 mars 1927 med sparbankens medel (kr. 65,000 äro dock ännu oguldna) av Gust. Svensson för ett pris av kr. 300,000 Näsby 4³¹ 4³² och 4³³ (Kumla egnahemsområde, Stockholms län), vilka omfatta 124 hektar i huvudsak obruten mark vid Drevviken. Enligt värderingsinstrument av ingenjören C. Kinnman, Axel G. Carlsson och lantmätaren G. E. Milton hade den köpta marken ett värde av kr. 1,400,000 (14 milj. kv.-fot à 10 öre).

För köpets finansiering upplades ett för Dahlfors och Hedberg gemensamt lån å kr. 235,000: —

mot säkerhet av botteninteckningar i det köpta området inom kr. 300,000: —

Därefter liggande inteckningar å kr. 437,741: 60 överlämnades till sparbanken utan vederlag i den form, att Dahlfors och Hedberg gemensamt iklädde sig en skuldförbindelse till sparbanken å kr. 437,741: 60 mot säkerhet av sistnämnda inteckningar.

Den intecknade egendomen lämnar för närvarande icke inkomst annat än i den mån tomtförsäljningar kunna ske. Man uppgiver, att ett tiotal tomter sålts under de två år, som förflutit sedan köpet.

Lån till Boo egnahems aktiebolag.

Kronor 125,000: —

mot säkerhet av revers att intecknas å samma belopp inom kr. 145,000 i en del av Boo, Mensättra 2. Som lånevaluta lämnades nom. kr. 113,000 aktiebolaget Skuru-Björknäs 5 1/2 % obligationer.

Kronor 28,000: —

mot säkerhet av revers att intecknas inom kr. 173,000 i samma egendom.

Lån till fastighetsaktiebolaget Fundus.

Kronor 35,000: —

mot säkerhet av inteckning å kr. 200,000 inom kr. 1,850,000 i 7/32 mtl. Ersta nr 1 (Herrängen). Panten skall utbytas mot inteckningar å kr. 35,000 inom kr. 75,000 i vissa delar av Herrängen.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens

tillgångar beräknats utgöra i gynnsamt fall ca kr. 800,000: —

och i mindre gynnsamt fall » » 900,000: —

medförande en förlust för insättarna av omkring 25 resp. 30 procent av deras tillgodohavanden.

Allmänna
sparbanken i
Sundsvall.

Allmänna sparbankens i Sundsvall verksamhetsområde omfattar Väster-
norrlands län.

Sparbankens bokförda ställning den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.	
Kassa	kr. 27,000: —
Andra banker	» 71,000: —
Obligationer	» 113,000: —
Utestående lån	» 2,323,000: —
Diverse	» 40,000: —
Inventarier	» 13,000: —
	kr. 2,587,000: —.
Skulder.	
Insättarnas behållning	kr. 2,525,000: —
Diverse	» 21,000: —
Reservfonden	» 1,000: —
Grundfonden	» 40,000: —
	kr. 2,587,000: —.

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens tillgångar.

Andra banker.

Hos Allmänna sparbanken i Stockholm har sparbanken ett tillgodohavande å c:a kr. 54,000: —.

Obligationer.

Sparbanken innehar nom. kr. 24,000 Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer, bokförda till c:a kr. 47,000: —.

Lån till fastighetsaktiebolaget Mälardalshöjden.

: c:a kronor 358,000: —

mot säkerhet av in-teckningar i fastigheter i Mälardalshöjden.

Enligt uppgift hava alla räntor å dessa lån betalats med nya lån.

Lån till fastighetsaktiebolaget Fundus.

Kronor 100,000: —

mot säkerhet av in-teckningar å kr. 200,000 inom kr. 1,550,000 i Ersta nr 1 (Herrängen), Stockholm. In-teckningarna skola utbytas mot in-teckningar i andra delar av området.

När lånet beviljades, lämnades valuta i sparbankens sparbanksböcker, nämligen dels kr. 75,000, utställda å Allmänna sparbanken i Örebro, och dels kr. 25,000, utställda på fastighetsaktiebolaget Fundus. Sistnämnda belopp skulle in-estå och disponeras för likvid av räntor på lånet.

Lån till Boo egnahems aktiebolag.

Kronor 305,000: —

mot säkerhet av reverser å kr. 340,000 att in-tecknas inom kr. 400,000 i en del av Boo egendom å 6,100,000 kv.-fot.

Som valuta för detta lån och för en av Allmänna sparbanken i Stockholm utställd sparbanksbok å kr. 54,000 lämnade sparbanken nom. kr. 263,000 aktiebolaget Skuru-Björknäs 5 $\frac{1}{2}$ % obligationer.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens tillgångar beräknats utgöra lägst kr. 600,000: —
medförande en förlust för insättarna å minst 20 % av deras tillgodohavanden.

Allmänna sparbankens i Luleå verksamhetsområde omfattar Norrbottens län.

Allmänna
sparbanken
i Luleå.

Sparbankens bokförda ställning den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.

Kassa	kr. 10,000: —
Andra banker	» 174,000: —
Obligationer	» 23,000: —
Utestående lån	» 1,642,000: —
Diverse	» 6,000: —
Inventarier	» 11,000: —
Garantiförbindelser av diverse personer	» 17,000: —
	<hr/>
	kr. 1,883,000: —

Skulder.

Insättarnas behållning	kr. 1,821,000: —
Andra banker	» 15,000: —
Diverse	» 1,000: —
Reservfonden	» 21,000: —
Grundfonden	» 25,000: —
	<hr/>
	kr. 1,883,000: —

Nedan beröras i korthet vissa av sparbankens tillgångar.

Andra banker.

Hos Allmänna sparbanken i Stockholm har sparbanken ett tillgodohavande av c:a kronor 166,000: —

Lån till fastighetsaktiebolaget Mälarhöjden.

c:a kronor 97,000: —

mot säkerhet av inteckningar i fastigheter i Mälarhöjden.

Lån till aktiebolaget Herserud.

Kronor 35,000: —

mot säkerhet av revers å kr. 50,000 med rätt till inteckning i egendomen Stiecklinge i Lidingö. Denna revers har utan ersättning överlämnats till sparbanken av Gust. Svensson i samband med att sparbanken ordnade ett sitt mellanhavande med Bodens folkassa. Uppgift om den blivande inteck-

ningens förmånsrättsläge har icke lämnats i annan mån än att densamma skulle komma att ligga inom 50 % av ett värde, vartill egendomen uppskattats av lantmätaren G. E. Milton och ingenjören Carl Kinnman.

Reversen har ännu icke kunnat intecknas.

Lån till Boo egnahems aktiebolag.

Kronor 303,000: —

mot säkerhet av revers å kr. 335,000 med rätt till inteckning i från 1 mtl. Boo i Värmdö socken avsondrade 5,500,000 kv.-fot.

Tillkomsten av nu ifrågakvarande kredit är följande.

Boo egnahemsaktiebolag köpte i december 1928 för en köpeskilling av kr. 110,000 av Boo lantbruks aktiebolag ett område om 1,214,900 kv.-meter. För att möjliggöra avstyckning av området utfärdades ett proforma köpebrev. Köpeskillingen skulle betalas på sådant sätt, att kr. 10,000 erlades kontant och kr. 100,000 med köpeskillingsreverser. I stället för kontant likvid erbjöd köparen sparbanksböcker utfärdade av Allmänna sparbanken i Stockholm å kr. 10,000. Säljaren vägrade emellertid att mottaga sparbanksböckerna. Köpehandlingarna äro därför fortfarande i säljarens besittning. På köparens anmodan utskrevos köpekontrakt på tre områden:

ett om 537,900 kvm. kallat Boo nr 2, köpeskilling kr. 50,000: —
» » 485,000 » » » » 3, » » 45,000: —
» » 194,000 » » Mensätra nr 2, » » 18,000: —

Proformaköparen utfärdade köpeskillingsreverser samt utskrev fyra andra reverser,

en på kr. 335,000: — att intecknas inom kr. 385,000 i ett område, som uppgavs till 5,500,000 kv.-fot. Denna revers, belånad som ovan nämnts, skulle sannolikt intecknas i den blivande lägenheten Boo nr 3,

en på kr. 340,000: — att intecknas inom kr. 400,000 i ett område om 6,100,000 kv.-fot. Denna revers, som sannolikt skulle intecknas i den blivande lägenheten Boo nr 2, lämnades till Allmänna sparbanken i Sundsvall (endast belånad för kr. 305,000).

en på kr. 125,000: — att intecknas inom kr. 145,000 i 2,200,000 kv.-fot och en på kr. 28,000: — att intecknas inom kr. 173,000 i samma område.

Sistnämnda två reverser, som sannolikt skulle intecknas i den blivande lägenheten Mensätra nr 2, belånades hos Allmänna sparbanken i Västerås.

Garantiförbindelser av diverse personer.

Under denna rubrik bokföras diverse förbindelser, som vissa personer, vilka äro anställda i sparbankens tjänst, fått lämna. Dessa hava enligt uppgift bokförts som tillgång bland annat för att täcka organisationskostnader. Förbindelserna äro utfärdade 1918, och icke förnyade.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens tillgångar beräknats utgöra lägst kr. 500,000: — medförande en förlust för insättarna av minst 25 procent av deras tillgodohavanden.

Allmänna sparbankens i Landskrona verksamhetsområde omfattar Landskrona stad.

Allmänna
sparbanken i
Landskrona.

Sparbankens bokförda ställning den 31 december 1928 framgår av följande översikt:

Tillgångar.

Kassa	kr. 3,000: —
Andra banker	» 41,000: —
Obligationer	» 60,000: —
Utest. lån	» 178,000: —
Diverse	» 9,000: —
Inventarier	» 6,000: —
	kr. 297,000: —

Skulder.

Insättarnas behållning	kr. 281,000: —
Lån	» 14,000: —
Grundfonden	» 2,000: —
	kr. 297,000: —

Hos Allmänna sparbanken i Stockholm har sparbanken ett tillgodohavande å c:a kr. 95,000:—
Vid senaste årsskiftet utgjorde tillgodohavandet kr. 35,000. Det har under innevarande år ökat med kr. 60,000, utgörande likvid för nom. kr. 50,000 aktiebolaget Skuru-Björknäs' 5 1/2 % obligationer.

Vid betalningsinställelsen hava förlusterna å sparbankens tillgångar beräknats utgöra c:a kr. 75,000:—, medförande en förlust för insättarna av omkring 25 procent av deras tillgodohavanden.

De ifrågavarande sparbankernas obligationsinnehav, utestående lån och övriga tillgångar den 31 december 1928 framgå av följande uppställning:

Sammanfattning.

Sparbanken i	Obligationsinnehav kr.	Utestående lån kr.	Övriga tillgångar kr.	Summa kr.
Stockholm	1,533,000: —	17,436,000: —	1,190,000: —	20,159,000: —
Örebro	292,000: —	3,634,000: —	854,000: —	4,780,000: —
Falun	678,000: —	7,421,000: —	688,000: —	8,787,000: —
Göteborg	963,000: —	5,820,000: —	1,198,000: —	7,981,000: —
Västerås	—	2,333,000: —	602,000: —	2,935,000: —
Sundsvall	113,000: —	2,323,000: —	151,000: —	2,587,000: —
Luleå	23,000: —	1,642,000: —	218,000: —	1,883,000: —
Landskrona	60,000: —	178,000: —	59,000: —	297,000: —
Summa	3,662,000: —	40,787,000: —	4,960,000: —	49,409,000: —

Sammanställningen utvisar, att förevarande sparbankers bokförda tillgångar den 31 december 1928 utgjorde tillhopa 49.4 miljoner kr. Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att, enligt vad de åbe-

ropade uppskattningarna giva vid handen, samma sparbankers sammanlagda förluster, i mindre gynnsamt fall, beräknas komma att röra sig omkring 29 miljoner kronor. Förlusterna skulle sålunda enligt denna beräkning utgöra ungefär 60 procent av sparbankernas totala tillgångar vid årsskiftet.

Vilken dominerande roll placeringarna i tomtmark spelat, framgår av nedanstående, på grundval av föregående redogörelse upprättade översikt av kreditgivningen mot säkerheter i vissa större fastighetskomplex. I översikten ingår icke Allmänna sparbanken i Landskrona med något belopp.

Lån m. m. lämnade mot säkerhet i fastighetskomplexet i:	c:a kronor
Mälärhöjden, Stockholm	6,300,000
Herrängen, »	1,158,000
Smista—Juringe, Stockholm	870,000
Älvsjö, Stockholm	1,975,000
Hersby, Islinge och Sticklinge, Lidingö	12,265,000
Brevik, Lidingö	2,091,000
Boo, Värmdö	761,000
Skuru, »	2,351,000
Hanviken, Tyresö s:n, Stockholms län	750,000
Näsby, Kumla, Stockholms län	673,000
Söderby, Österhanninge, Stockholms län	385,000
Västra mark, Örebro	366,000
Summa kronor	29,945,000.

Det övervägande flertalet i förteckningen upptagna fastighetskomplex äro belägna i Stockholm eller dess närhet. Utan hänsyn till att kreditgivningen icke berört deras egentliga verksamhetsområden, hava nu ifrågavarande sparbanker i Göteborg, Örebro, Västerås, Sundsvall, Luleå och Falun placerat stora belopp av sina insättares behållningar i fastighetsengagemang i huvudstaden och dess omgivningar.

Antalet in-
sättare
och insätt-
ningsbeloppen.

Fördelningen av *inlåningen* i nu ifrågavarande sparbanker efter storleken av innestående belopp framgår av följande sammanställning:

Behållning å högst 1,000 kronor.

	Uppgiften avser den	Antal insättare	Insatt belopp Kronor
Allmänna sparbanken i <i>Stockholm</i>	$\frac{31}{12}$	20,449	2,859,034: 20
» » i <i>Göteborg</i>	$\frac{6}{4}$	10,319	1,275,665: 91
» » i <i>Landskrona</i>	$\frac{8}{4}$	871	57,798: 64
» » i <i>Luleå</i>	$\frac{8}{4}$	5,778	407,508: 59
» » i <i>Sundsvall</i>	$\frac{6}{4}$	6,860	560,944: 82
» » för <i>Västmanland</i>	$\frac{6}{4}$	8,000	514,283: 14
» » i <i>Örebro</i>	$\frac{20}{3}$	9,122	1,037,590: 28
Bergslagens sparbank, <i>Falun</i>	$\frac{6}{4}$	15,597	973,272: 44
		Summa 76,996	7,686,098: 02

Behållning å över 1,000 och högst 2,000 kronor.

Allmänna sparbanken i <i>Stockholm</i>	$\frac{31}{12}$	1,992	2,786,598: 86
» » i <i>Göteborg</i>	$\frac{6}{4}$	793	1,101,550: 08
» » i <i>Landskrona</i>	$\frac{8}{4}$	20	26,744: 45
» » i <i>Luleå</i>	$\frac{8}{4}$	234	326,487: 42
» » i <i>Sundsvall</i>	$\frac{6}{4}$	337	467,458: 89
» » för <i>Västmanland</i>	$\frac{6}{4}$	344	483,787: 80
» » i <i>Örebro</i>	$\frac{20}{3}$	686	871,100: 88
Bergslagens sparbank, <i>Falun</i>	$\frac{6}{4}$	636	891,719: 56
		Summa 5,042	6,955,447: 88

Behållning å över 2,000 och högst 5,000 kronor.

Allmänna sparbanken i <i>Stockholm</i>	$\frac{31}{12}$	1,661	5,034,341: 74
» » i <i>Göteborg</i>	$\frac{6}{4}$	680	2,151,100: 88
» » i <i>Landskrona</i>	$\frac{8}{4}$	20	59,460: 39
» » i <i>Luleå</i>	$\frac{8}{4}$	195	601,650: 14
» » i <i>Sundsvall</i>	$\frac{6}{4}$	253	746,317: 56
» » för <i>Västmanland</i>	$\frac{6}{4}$	288	869,481: 32
» » i <i>Örebro</i>	$\frac{20}{3}$	484	1,450,384: 25
Bergslagens sparbank, <i>Falun</i>	$\frac{6}{4}$	675	1,977,284: 96
		Summa 4,256	12,890,021: 24

Behållning å över 5,000 och högst 10,000 kronor.

Allmänna sparbanken i <i>Stockholm</i>	$\frac{31}{12}$	481	3,128,257: 31
» » i <i>Göteborg</i>	$\frac{6}{4}$	213	1,439,305: 32
» » i <i>Landskrona</i>	$\frac{8}{4}$	18	136,617: 88
» » i <i>Luleå</i>	$\frac{8}{4}$	50	343,876: 11
» » i <i>Sundsvall</i>	$\frac{6}{4}$	52	351,815: 88
» » för <i>Västmanland</i>	$\frac{6}{4}$	52	346,444: 74
» » i <i>Örebro</i>	$\frac{20}{3}$	99	634,189: 36
Bergslagens sparbank, <i>Falun</i>	$\frac{6}{4}$	361	2,402,837: 73
		Summa 1,326	8,783,344: 33

Behållning å över 10,000 och högst 20,000 kronor.

	Uppgiften avser den	Antal insättare	Insatt belopp Kronor
Allmänna sparbanken i <i>Stockholm</i>	31/12	156	1,990,035: 48
» » i <i>Göteborg</i>	6/4	67	849,407: 33
» » i <i>Landskrona</i>	8/4	2	21,277: 01
» » i <i>Luleå</i>	8/4	14	159,247: 40
» » i <i>Sundsvall</i>	6/4	11	151,025: 88
» » för <i>Västmanland</i>	6/4	21	280,113: 10
» » i <i>Örebro</i>	20/3	14	176,211: 84
Bergslagernas sparbank, <i>Falun</i>	6/4	134	1,728,872: 90
		Summa 419	5,356,190: 94

Behållning å över 20,000 kronor.

Allmänna sparbanken i <i>Stockholm</i>	31/12	52	2,321,585: 02
» » i <i>Göteborg</i>	6/4	21	741,583: 36
» » i <i>Landskrona</i>	8/4	—	—
» » i <i>Luleå</i>	8/4	1	20,307: 45
» » i <i>Sundsvall</i>	6/4	9	236,755: 57
» » för <i>Västmanland</i>	6/4	3	344,538: 11
» » i <i>Örebro</i>	20/3	5	348,957: 07
Bergslagernas sparbank, <i>Falun</i>	6/4	18	441,381: 97
		Summa 109	4,455,108: 55

Sammanfattning.

(Samtliga åtta sparbanker.)

	Antal insättare St.	Insatt belopp Kronor
Behållning å högst 1,000: — kr.	76,996	7,686,098: 02
Behållning över 1,000: — och högst 2,000 kr.	5,042	6,955,447: 88
» » 2,000: — » » 5,000 »	4,256	12,890,021: 24
» » 5,000: — » » 10,000 »	1,326	8,783,344: 33
» » 10,000: — » » 20,000 »	419	5,356,190: 94
» » 20,000: — kr.	109	4,455,108: 55
	Summa summarum 88,148	46,126,210: 96

Sammanlagda antalet insättare uti ifrågavarande åtta sparbanker utgör alltså omkring 88,000 och det totala insatta beloppet ca 46 miljoner kronor. Påpekas må emellertid, att, såsom av sammanställningen framgår, uppgifterna icke hänföra sig till exakt samma tidpunkt.

De verkställda undersökningarna hava visat, att vissa av nu ifrågavarande sparbanker begagnat sig av metoden att vid utbetalandet av krediter m. m. lämna valutan i form av egna sparbanksböcker, ofta med behållningen bunden för kortare eller längre tid. Det har sedan varit låntagarens sak att skaffa sig valuta för den erhållna sparbanksboken.

I detta sammanhang bör nämnas, att en och samma insättares tillgodohavande i många fall överstigit det i sparbankslagen fastställda maximum, utan att, på sätt i samma lag föreskrives, vederbörande länsstyrelse lämnat tillstånd därtill.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att under den senaste tiden följande åtta sparbanker, nämligen Allmänna sparbankerna i Stockholm, Göteborg, Örebro, Västerås, Sundsvall, Luleå och Landskrona samt Bergslagens sparbank i Falun, konstaterats vara på obestånd och inställt sina betalningar. Av dessa sparbanker hava hittills de i Stockholm och Örebro avträtt sina tillgångar till konkurs.

*Departements-
chefen.*

Orsaken till de nämnda fallissemenget är att söka däri, att de ifrågasvarande sparbankerna, bland vilka ingen av våra äldre sparbanker finner sig, i sin verksamhet frångått de sunda grundsatser, som sedan gammalt tillämpats inom det svenska sparbanksväsendet. Sålunda har det visat sig, att i åtskilliga fall såväl inlåning som framför allt utlåning ägt rum på sätt, som uppenbarligen icke står i överensstämmelse med bestämmelserna i sparbankslagen, och jämväl i övrigt hava sparbanksledningarna vid rörelsens bedrivande i betydande omfattning åsidosatt de fordringar, som måste ställas på en sparbanksledning. Särskilt må i sådant avseende framhållas, att sparbankerna i stor utsträckning uppträtt som långgivare åt spekulativt ledda tomtförsäljningsföretag, företrädesvis i Stockholms omgivning, utan att därvid sörja för nödiga säkerheter bakom de krediter, som lämnats. Samtidigt har i åtskilliga fall förekommit, att de sökt draga till sig insättningar från allmänheten genom att utfästa en högre inlåningsränta än som med hänsyn till förhållandena kunnat anses försvarligt.

Utredningen har jämväl ådagalagt, att den nuvarande tillsynen över sparbanksväsendet genom länsstyrelserna och av dessa förordnade allmänna ombud icke fungerat på ett tillfredsställande sätt. Vad som inträffat understryker kraftigt angelägenheten av att kontrollen över sparbankerna ordnas på ett mera rationellt och effektivt sätt än vad nu är fallet. I sådant avseende må erinras om att, med stöd av Kungl. Maj:ts den 10 innevarande månad givna bemyndigande, särskilda sakkunniga tillkallats inom finansdepartementet med uppdrag att skyndsamt inkomma med förslag i detta ämne.

Det totala antalet insättare uti de ifrågasvarande åtta sparbankerna utgör, enligt vad nyss omnämndes, omkring 88,000 med ett sammanlagt insättningsbelopp av omkring 46 miljoner kronor. I vad mån insättningarna äro att anse som förlorade ställer sig givetvis olika i de skilda sparbankerna; en mera fullständig överblick härav kommer att vinnas först i samband med den blivande avvecklingen. Redan nu står dock klart, att förlusterna för insättarna komma att bliva betydande.

I detta läge och med hänsyn till de inträffade fallissemangens stora räckvidd synes det mig knappast kunna undgås, att det allmänna av billighetsskäl träder hjälpande emellan i syfte att med de undantag, som av omständigheterna påkallas, i viss utsträckning skydda insättarnas intresse. Detta synes lämpligen kunna ske på sådant sätt, att staten med de restriktioner, som finnas böra uppställas, garanterar insättare en viss minimiprocent av det belopp, vartill hans fordran hos banken uppgick vid tiden för betalningsinställelsen. Däremot synes staten, med hänsyn till de svåröverskådliga konsekvenserna av ett sådant förfaringssätt, icke böra annat än i särskilda undantagsfall träda emellan genom att övertaga engagemang från de ifrågavarande sparbankerna eller genom att på annat sätt direkt ingripa i likvidationen av deras verksamhet.

Då statens inskridande företrädesvis är motiverat av önskvärldheten att bringa hjälp åt enskilda insättare i mera blygsamma ekonomiska förhållanden, synes tillräcklig anledning icke föreligga att utsträcka stödaktionen till att avse även medel, som insatts för kommuners, bolags, föreningsars eller andra juridiska personers räkning.

Den statliga garantien till insättare, som komma i åtnjutande av en sådan, torde böra bestämmas enligt en glidande skala på följande sätt. Då tillgodohavandet icke överstiger 1,000 kronor, garanteras 60 procent därav. Vid större tillgodohavanden garanteras vidare 40 procent för belopp över 1,000 kronor till och med 2,000 kronor samt 20 procent för belopp över 2,000 kronor till och med 5,000 kronor. Härvid läser statens garanti böra stanna, så att garanti icke lämnas för den del av tillgodohavande, som överskjuter 5,000 kronor. Med tillämpning av dessa regler skulle statsgarantien komma att utgöra, för ett tillgodohavande av 1,000 kronor 600 kronor, för ett tillgodohavande av 2,000 kronor 1,000 kronor samt för ett tillgodohavande av 5,000 kronor eller däröver 1,600 kronor, vilket belopp alltså skulle utgöra statsgarantiens maximum. Då statens mellankomst allenast skulle avse att innebära en garanti för insättarna att utfå sina tillgodohavanden intill nu angivna minimibelopp, kommer understöd av statsmedel över huvud taget att lämnas allenast under förutsättning att vad vederbörande utfår i utdelning i sparbankens konkurs eller eljest vid avvecklingen av sparbankens verksamhet understiger respektive minimibelopp och, därest så är fallet, endast för att täcka skillnaden mellan minimibeloppet och vad som utgår vid avvecklingen.

En följd av det nu angivna förfaringssättet blir, att statsbidragen i allmänhet icke kunna definitivt fixeras förr än i samband med den slutliga avvecklingen. Därest statsgaranti kommer att lämnas, läser emellertid kunna förväntas, att andra penninginstitut skola befinnas villiga att mot säkerhet i insättares sparbanksbok lämna försträckning intill en avsevärd del av det garanterade beloppet. Önskvärt torde vara, att det statsorgan, åt vilket nu ifrågavarande stödaktion uppdrages, träder i förbindelse med

lämpliga sparbanker eller andra penninginrättningar till ordnande av lånemöjligheter av denna art.

Enligt vad den verkställda utredningen ger vid handen, har det i viss utsträckning inträffat, att insättningsböcker i ifrågavarande sparbanker utställts, utan att motsvarande insättning verkligen ägt rum. Givetvis bör särskilt med hänsyn till dylika fall tillses, att understöd av statsmedel endast lämnas när omständigheterna varit sådana, att ersättning skäligen bör komma i fråga. På grund härav synes en individuell granskning av insättningsböckerna vara i viss utsträckning påkallad. Av praktiska skäl och då missbruk av här åsyftat slag knappast torde i större omfattning hava förekommit i avseende å insättningsböcker å mindre belopp, bör emellertid den individuella granskningen inskränkas till att avse insättningar å större belopp än 5,000 kronor. Om insättning ej överstiger detta belopp, bör alltså gälla, att dylik granskning icke skall företagas.

Även om statens garanti begränsas på sätt i det föregående angivits, lärer möjlighet dock böra stå öppen att medgiva full betalning beträffande insättningar å s. k. skolsparböcker.

En förutsättning för statens mellankomst bör vara, att vederbörande sparbank avträtt sina tillgångar till konkurs eller trätt i likvidation samt i senare fallet att till likvidatorer utsetts personer, vilka godkänts av Kungl. Maj:t.

De ekonomiska konsekvenserna för statsverket av ett ingripande enligt nu föreslagna grunder komma att inträda först i mån av avvecklingsförfarandets fortgång och kunna i nuvarande läge icke exakt beräknas. De slutliga kostnaderna bliva uppenbarligen beroende på resultatet av de förestående likvidationerna och vad insättarna därvid i vanlig ordning utfå. Såvitt på grundval av det föreliggande uppgiftsmaterialet nu kan bedömas, torde emellertid med de riktlinjer, som i det föregående ifrågasatts, statens kostnader komma att hålla sig inom belopp, som icke oväsentligt understiger 10 miljoner kronor.

Den stödverksamhet från statens sida, som jag sålunda förordar, synes lämpligen kunna omhändertagas av Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922. Efter den organisationsändring, som under år 1928 genomfördes, är staten numera praktiskt taget ensam aktieägare i bolaget. Styrelsen består av tre ledamöter med tre suppleanter för dem, och av styrelseledamöterna utses en, tillika styrelsens ordförande, ävensom suppleant för honom, å ordinarie bolagsstämma, en jämte suppleant för denne av fullmäktige i Sveriges riksbank och en jämte suppleant för denne av fullmäktige i riksgäldskontoret.

Medel för Kreditkassans ifrågavarande verksamhet, vilken bör bedrivas helt skild från verksamheten i övrigt, torde lämpligen beredas på sådant sätt, att riksgäldskontoret till bolagets förfogande ställer en särskild garantifond i obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida samt för-

skrivna med 5 procent ränta, till förslagsvis ett nominellt belopp av 10 miljoner kronor, och att bolaget bemyndigas att mot säkerhet av dessa obligationer hos riksgäldskontoret öppna en kredit å nämnda belopp. Ränta eller annan avgift för denna kredit läser icke böra utgå. Så länge obligationerna kvarligga i riksgäldskontorets förvar såsom säkerhet för krediten, erlägges ingen betalning för förfallna kuponger. Såväl de bidrag, vilka bliva en följd av hjälpverksamheten, som ock Kreditkassans omkostnader för densamma torde böra bestridas av de medel, som sålunda ställas till disposition.

De förluster för statsverket, som uppstå på grund av den verksamhet, varom nu är fråga, torde böra täckas på samma sätt som sker beträffande förlusterna å Kreditkassans hittillsvarande verksamhet. I avseende härå må erinras, att 1926 års riksdag i enlighet med förslag av Kungl. Maj:t beslöt, att för ändamålet skulle uppläggas en särskild fond, benämnd fonden för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922. Till denna fond hava för budgetåren 1926/1927—1928/1929 successivt anvisats belopp å tillhoppa 18 miljoner kronor. I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1929/1930 såsom kapitalökning för fonden bevilja ett belopp av ytterligare 5 miljoner kronor.

Enligt vad jag av Kreditkassans styrelse inhämtat, torde, såvitt nu kan bedömas, de totala förlusterna å kassans hittillsvarande verksamhet kunna beräknas komma att stanna vid 25 å 30 miljoner kronor. Av den nya hjälpverksamhet, som nu ifrågasättes, måste följa en väsentlig ökning av den slutliga förlustsiffran. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förordna, att avsättningen till fonden för nästa budgetår höjes med 2 miljoner kronor, eller sålunda till 7 miljoner kronor. Då den hittillsvarande riksdagsbehandlingen av de olika huvudtitlarna i statsverkspropositionen innebär en minskning i anslagsbelastningen av mer än 2 miljoner kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag, kan den nu förordade ökningen av avsättningen till fonden för mötande av Kreditkassans förluster täckas inom ramen av de inkomster, som beräknas enligt budgetförslaget.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

dels medgiva, att såsom särskild garantifond å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 må genom riksgäldskontoret tillhandahållas bolaget ett belopp av 10 miljoner kronor i av svenska staten utgivna 5 procent obligationer, att i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig i det föregående angivna grunder användas för beredande av stöd åt insättare i vissa sparbanker,
dels ock besluta att såsom kapitalökning för fonden

för mötande av förluster å Aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 för budgetåret 1929/1930 anvisa, utöver i statsverkspropositionen äskat anslag av 5,000,000 kronor, ett belopp av ytterligare kronor 2,000,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Svante Ericsson.

Bilaga 1.

V. P. M.

rörande vissa förhållanden i nedan nämnda sparbanker.

Allmänna sparbanken i Örebro.

Sparbanken, som enligt för densamma gällande reglemente har till sitt verksamhetsområde Örebro län, visar enligt vid besök den 18 nästlidne mars i densamma erhållen tablå följande *ställning* per sistlidne ultimo december, för vilken reservation gjordes beträffande mindre genom en granskning av det då ej färdiga bokslutet eventuellt framkommande förändringar.

Tillgångar.

1928 Dec. 31	An kassa konto	kr.	43,060: 61
	Räkning med allmänna sparbanker	»	658,092: 53
	» » andra banker	»	40,109: 88
	Låneräkningskonto	»	3,633,554: 72
	Inventarie-konto	»	35,282: 76
	Obligations-konto	»	291,967: 35
	Räkning med avdelningskontoren	»	16,761: 84
	Låneomkostnaders konto	»	1,547: 02
	Hallsbergfastigheten	»	60,000: —
		kr.	4,780,376: 71.

Skulder.

1928 Dec. 31	Per grundfondens konto	kr.	100,000: —
	Insättarnas konto	»	4,532,492: 20
	Konto för stämpelskatt	»	1,106: —
	Egna låns konto	»	117,240: 12
	Reservfondens konto	»	28,469: 89
	Vinst- och förlustkonto	»	1,068: 50
		kr.	4,780,376: 71.

Räkning med allmänna sparbanker fördelar sig sålunda:

Allmänna sparbanken för Västmanland	kr.	257,940: 42
» » i Stockholm	»	74,948: 03
» » » »	»	149,076: 97
» » för Västmanland	»	27,950: 86
» » i Göteborg	»	76,614: 95
» » » Sundsvall	»	71,561: 30.

Mot första posten eller fordran på Allmänna sparbanken för Västmanland kr. 257,940: 42 svarande belopp har Allmänna sparbanken i Örebro innestående hos sparbanken ifråga. Avsikten härmed har tydligen varit ett förgyllande av båda bankernas ställning.

Fordran på Allmänna sparbanken i Stockholm kr. 74,948: 03 står i samband med regleringen av ett visst obligationsinnehav.

Resten av fordringarna på allmänna sparbanker kr. 325,204: 08 hade vid ovannämnda besök nedgått till kr. 265,704: 08 att lyftas under vissa perioder t. o. m. oktober 1932. Uppkomsten härav daterar sig från juli månad förlidet år vid regleringen av sparbankens förre direktörs, F. Larsson, diverse förbindelser.

Under <i>obligationskontot</i> redovisas nom. 2,000 kr. För-	
enade Separator-intressenternas aktiebolag 6 % av 1918	kr. 1,842: 35
och nom. 150,000 kr. Stockholms hypotekskassas grundfonds-	
obligationer	» 290,125: —

Sistnämnda post är belånad i försäkringsbolag för kr. 117,240: 12.

Hypotekskassans enda tillgångspost lär utgöras av aktiekapitalet kr. 1,500,000 i aktiebolaget Stockholms hypotekskassa. — — —

Vid en avveckling av sparbankens verksamhet torde	
<i>inventariet</i> näppeligen komma att inbringa bokvärdet kr.	35,282: 76
<i>Räkning med avdelningskontoren</i>	» 16,761: 84

utgöres av avdelningskontorens kassabehållningar vid årsskiftet.

<i>Hallsbergfastigheten</i>	» 60,000: —
ger i hyror kr. 3,562: 10, varav från i densamma inrymt	
ett sparbankens avdelningskontor kr. 500. Utgifterna för	
densamma uppgingo förlidet år till kr. 1,398: 35.	

<i>Låneräkningskonto</i> innesluter utestående lån (c:a 1,400 st.)	» 3,518,812: 55
samt vid årsskiftet upplupna räntor	» 114,742: 17
	kr. 3,633,554: 72.

Härav märkas enligt vid besöket gjorda anteckningar följande *krediter utanför verksamhetsområdet*.

Fastighetsaktiebolaget Mälarhöjden	» 1,443,112: 89
Div. personers lån mot mälarhöjdsintekn. c:a	» 375,000: —
samt upplupna räntor därå	» 20,000: —
Diverse lån mot annan säkerhet än nyssnämnda synas	
kunna uppskattas till i runt tal	» 40,000: —.

Vad så först beträffar <i>fastighetsaktiebolaget Mälarhöjden</i> hava dess kre-	
diter medelst vid ovannämnda reglering av direktör Larssons förbindelser	
erhållna valutor under innevarande år nedbringats till lån kr.	588,870: —
lån	» 120,000: —
och lån	» 612,941: 67
	kr. 1,321,811: 67

samt samtliga dess vid årsskiftet förfallna räntor därå betalats. Därefter återstå till ovanstående krediter dylika valutor till ett belopp av c:a 18,000 kr.

Säkerheten för bolagets första lån

kr. 588,870 utgöres av inteckningar å tillhopa c:a kr. 600,000 i obebyggda och c:a kr. 110,000 i bebyggda tomter på Mälardalshöjden, för andra lånet

» 120,000 av i a.-b. Stockholms hypotekskassa förvarade tomtinteckningar i Mälardalshöjden kr. 120,368 jämte förbindelse av Svenska bankiraktiebolaget att årligen från $\frac{1}{12}$ 1926 (lånet ursprungligen å 150,000 kr.) inbetala kr. 30,000 mot utbekommande av inteckningar å samma belopp med borgen å denna förbindelse av Gust. Svensson och Th. Åkermark.

Det kan här noteras, att i samband med denna låne-transaktion nyssnämnda kassa insatte mot lånet svarande belopp i sparbanken utan, såvitt av tillgängliga handlingar framgick, kvittningsrätt, varav nu återstodo kr. 82,500.

För det sista lånet

» 612,941:67 utgöres säkerheten av inteckningar i ett flertal fastigheter inom Mälardalshöjdens område med en varierande förmånsrätt.

Å de flesta av ovannämnda diverse lån mot inteckningar i fastigheter inom meromnämnda område, vilka lån vid besöket nedbragts till c:a kr. 373,000, står fastighetsaktiebolaget Mälardalshöjden i betalningsansvar å inteckningarna. Endast en ringa del av dessa lån syntes skötas. Fastighetsbolaget lär vara berett på att få övertaga dem.

Såvitt hittills kan utläsas av bolagets räkenskaper uppgick dess skuldsumma vid årsskiftet till huvudsakligen aktiebolaget Stockholms hypotekskassa och diverse »allmänna» sparbanker till

kr. 9,925,000, jämte upplupna räntor

» 632,000, vartill komma de hos Stockholms stad för diverse gatuarbeten deponerade inteckningar

c:a » 1,100,000, vilket belopp ännu ej är räntedragande, torde successivt komma att övertagas av kreditgivarna.

Kostnaden till inledning av vatten och avlopp m. m. samt färdigbyggande av ej fullfärdiga fastigheter synes komma att röra sig omkring

» 250,000.

Bruttoinkomsterna uppgå f. n. till c:a 225,000 kr. och de ordinarie utgifterna till c:a 175,000 kr., vartill komma diverse utgifter, som ungefärligen förtära denna synliga skillnad mellan inkomster och utgifter, så att intet blir över till förräntning av bolagets oerhörda skuldbörda. Först vid full uthyrning av bolagets samtliga nu färdiga och halvfärdiga fastigheter torde man kunna påräkna ett överskott, som i varje fall ej torde räcka till mer än en förräntning av en ringa del av skulderna.

Bland krediter inom verksamhetsområdet uppmärksammades engagemanget med aktiebolaget *Wästra mark* uppgående till

kr. 327,900 (5 st. lån) jämte uppdebiterade, huvudsakligen förfallna räntor, delvis äldre än 2 år,

» 37,706.

Säkerheten härför utgöres av inteckningar i ett inom stadens område liggande tomtområde, vars areal var nu-

varande bankledningen obekant — intressenterna i företaget äro utom sparbankens verksamhetsområde boende — (huvudentressent troligen Gust. Svensson, Stockholm).

Inteckningar å tillhopa kr. 186,500 med bättre förmånsrätt än sparbankens ligga belånade i försäkringsbolag för

kr. 171,500.

Några inkomster har bolaget f. n. ej. I en bankportfölj hava sålunda ovanstående säkerheter ett ringa värde.

Uppmärksamhet tilldrog sig vidare engagemanget med *Örebro läns kreditförening* uppgående till diverse lån

kr. 342,614: 25 jämte uppdebiterade räntor

» 20,142: 51 mot diverse säkerheter.

Bland säkerheterna märkas inteckningar kr. 200,000 inom kr. 410,000 i den fastighet, i vilken sparbanken har sina lokaler inrymda. Hyresinkomsterna uppgå till kr. 27,500 (inkl. sparbankens hyra kr. 4,000 och för kreditföreningens nu tomma lokaler kr. 1,000).

Ur räntabilitetssynpunkt är sålunda ovannämnda belåningsvärde för högt. Även om dessutom hänsyn tages till fastighetens välbelägenhet, torde ändå nyssnämnda belåning vara för hög.

Utom ovanstående räntedebitering synes direkt förlust att avskrivna till ett belopp av kr. 20,000 föreligga å ifrågavarande engagemang, vartill kommer en framträdande förlustrisk ej understigande sist nämnda belopp.

Utom ovanstående lån har kreditföreningen en omfattande rebelåning av premieobligationer, som per 8 nästl. mars uppgick till

» 148,929: —.

Då låntagarnas motsvarande skuld till kreditföreningen vid samma tidpunkt uppgick till endast kr. 140,977, föreligger här ett avskrivningsbehov å f. n. c:a kr. 8,000.

Å den övriga utlåningen synes den mer än normala risken ej röra sig omkring mer än ett par 10,000-tal kr.

Enligt skriftligen avlämnad uppgift har sparbanken ej utfärdat några *garantiförbindelser* utom möjligen på föranstaltande av bankens förre direktör till ett mindre belopp vid belåning av lottbrev till bankens grundfond.

Till mötande av förluster och risker finnas utöver under Målarhöjden omnämnda c:a kr. 18,000

grundfond	kr. 100,000: —
reservfond	» 28,469: —
samt vinst- och förlustkonto	» 1,068: —,

vilken siffra det föregående torde hava visat vara fiktiv.

Insättarnas konto uppgick vid årsskiftet till kr. 4,532,492: 20, fördelade sig enligt uppgift på 10,346 insättare.

Allmänna sparbanken i Stockholm.

Sparbankens ställning per sistlidne siste december ter sig enligt utarbetad råbalans sålunda

Debet.

1928 dec. 31	<i>Kassa konto:</i>			
	Huvudkontoret	kr.	42,408: 44	
	Avdelningskontoren ... »		115,913: 69	
	Sparbankskommitté- erna	»	869: 68	kr. 159,191: 81
	<i>Låneräkning:</i>			
	Lån mot inteckningar och reverser	»	17,343,112: 56	
	Räntor ³¹ / ₁₂	»	93,326: —	kr. 17,436,438: 56
	Obligationer	»	1,533,248: 95	
	Räkning med andra banker	»	757,684: 80	
	Inventarier	»	120,835: 24	
	Fastigheten	»	152,000: —	
				kr. 20,159,399: 36

Kredit.

1928 dec. 31	Fonder	kr.	423,014: 05
	Insättarnas behållning	»	18,066,329: 90
	Räkning med andra banker	»	1,622,459: 13
	Stämpelskatt	»	4,592: 94
	Preskriberade medel	»	3,487: 41
	Vinst och förlust	»	39,515: 93
			kr. 20,159,399: 36

Obligationers konto innesluter följande poster:

nom. kr.	165,000 Svenska statens 5 % av 1914	kr.	167,825: —
»	» 40,000 Kon. Sveriges stadshyp.-kassa 5 % av 1915	»	40,700: —
»	» 127,300 Stockholms hypotekskassas grundfonds- obligationer	»	109,200: —
»	» 1,202,000 AB. Skuru-Björknäs 5 ¹ / ₂ %	»	1,201,450: 20
vartill komma upplupna ej förfallna räntor å Stockholms hypotekskassas grundfondsobligationer		»	14,073: 75
			kr. 1,533,248: 95

Värdet av Stockholms hypotekskassas grundfondsobligationer har vidrörts under allmänna sparbanken i Örebro.

Obligationsinnehavet i Skuru-Björknäs uppgives här till cirka kr. 1,200,000. Genom längre fram omnämnd lånetransaktion vid årsskiftet har resten av nämnda bolags utelöpande obligationer cirka kr. 2,400,000 kommit i sparbankens ägo utan något bokfört värde.

Bolagets ställning kommer att längre fram vidröras under bankens kreditgivning. Här skall endast noteras att bolagets till synes räntedragande skulder mot inteckningar med bättre rätt än de för obligationslånet för-

skrivna uppgå till c:a kr. 1,300,000, och att bolagets f. n. räntabla tillgångar uppgå till c:a kr. 600,000.

Räkning med andra banker utgöres av checkräkningar i diverse banker kr. 82,684: 80
 samt depositionsräkningar i — — — å resp. » 600,000: —
 och » 75,000: —
 kr. 757,684: 80

Per den 25 nästlidne mars hava checkräkningarna ökats till » 265,019: —
 och depositionsräkningarna minskats till » 650,000: —.

Inventarierna torde endast under sparbankens fortsatta verksamhet försvara bokföringsvärdet » 120,835: 24

Fastigheten » 152,000: —
 uppgives omfatta en fastighet i Norrtälje, inrymmande sparbankens avdelningskontor därstädes, och giva i hyror kr. 4,466.

Av *låneräkningen* kr. 17,343,112: 56, omfattande 931 st. lån + räntor per $\frac{31}{12}$ 1928 kr. 93,326, komma vid årsskiftet icke mindre än kr. 11,914,681: 09 på en låntagare nämligen *aktiebolaget Herserud*, som genom inlösen av bolagets lån å andra håll ökats innevarande år med kr. 200,000 och till gäldande av räntor å dylika dess krediter med kr. 15,000.

Före årsskiftet synes bolagets kredit i banken hava uppgått till kr. 5,923,073: 90

Den siste december ökades denna i och för avskrivning av diverse värdelösa engagemang med ... kr. 4,655,964: 79
 till betalning av diverse låntagares per $\frac{31}{12}$ 1928 förfallna räntor med » 806,520: 65
 till inlösen av nom. 939,000 obligationer i Skuru-Björknäs med » 350,000: —
 och till diverse utlägg och utgifter med » 179,121: 75 » 5,991,607: 19
 varigenom ovannämnda belopp vid årsskiftet » 11,914,681: 09
 framkom.

Säkerheterna för nuvarande engagemanget » 12,129,681: 09
 utgöras av inteckningar

kr. 2,050,000 uti $\frac{1}{16}$ mtl Hersby inom ... kr. 2,450,000
 » 106,000 » diverse fastigheter i Herserud och Islinge
 » 2,150,000 » Islinge inom kr. 2,200,000
 » 1,200,000 » Sticklinge inom » 1,900,000
 samt reverser

» 7,015,000 med rätt till inteckning i Sticklinge inom » 8,915,000

Här kan lämpligen omnämnas att *Svenska bankiraktiebolaget* beviljats ett lån å

Kr. 100,000 mot inteckningar i Sticklinge efter ovannämnda.

Bolaget i fråga häftar dessutom i skuld för per den 31 sistlidne december förfallna räntor å kr. 7,000.

För inlösen av inteckningar med bättre förmånsrätt än bankens har banken tecknat garantier å tillhopa kr. 200,000.

Bankens innehavda inteckningar gravera utom inteckningar å tillhopa kr. 106,000 endast råmark.

Enda hittills erhållna uppgifter om ovannämnda områden äro, att Sticklinge och Islinge omfatta en areal av 44,576,000 kv.-fot samt att stadsplaneförslaget endast lämnar ett utbyte av 20,896,000 kv.-fot tomtmark avsett att bebyggas.

Tilläggas kan att egendomen Sticklinge förvärvades av bolaget i slutet av 1926 för en miljon kronor. Kostnader för några förbättringar av densamma sedan dess torde ej hava nedlagts.

Engagemanget med under Allmänna sparbanken i Örebro omnämnda *fastighetsaktiebolaget Mälärhöjden* uppgår till

kr. 1,300,000: — mot inteckningar	
kr. 1,088,898: 80 i bebyggda fastigheter och	
» 833,606: 13 i tomter å Mälärhöjden samt,	
» 20,000: — mot inteckning i fastighet på annan plats.	
Ett bolagets lån i ab. Stockholms hypotekskassa	
» 776,121: 48 har sparbanken utfärdat förbindelse att övertaga, vilket	
övertagande torde komma att äga rum inom de närmaste	
dagarna.	

Förbindelserna med i det föregående vidrörda <i>aktiebolaget Skuru-Björknäs</i> , som vid årsskiftet uppgingo till	kr. 762,292: 42
hava genom inlösen av bolagets krediter å andra håll och genom ställande av ett mindre belopp till bolagets förfogande ökat innevarande år med	» 165,500: —

	kr. 927,792: 42.
För bolagets kredit i — — —	» 222,000: —
har sparbanken tecknat garanti.	

Företedd balansräkning per siste december 1928 upptog tillgångar till ett värde av	» 5,941,252: —
vari ingick en förlustbalans å	» 335,999: —.

Enligt ovanstående värdering skulle bolagets tillgångar kunna åsättas ett värde av c:a	» 2,600,000: —
--	----------------

I det föregående hava dess diverse skulder angivits till vartill kommer bankens innehav av obligationer, bokfört med	» 1,300,000: —
	» 1,201,450: —

Detta sistnämnda värde skulle sålunda kunna försvaras, men, då enligt det föregående bolagets enda räntabla tillgångar uppgå till c:a 600,000 kr., kunna de liksom största delen av bolagets övriga skulder f. n. knappast tillmätas något värde i en bankportfölj.

Till *direktör Th. Åkermark*, numera bosatt i Göteborg, hava utlämnats lån å tillhopa

kr. 630,000: — mot nom. kr. 331,700 Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer, varjämte han häftar i skuld för per ³¹ / ₁₂ 1928 förfallna räntor	
» 25,806: —.	

Värdet av säkerheten för dessa lån är enligt det föregående problematiskt.

Intressentaktiebolaget Snäckan antecknades för ett lån å

kr. 591,000: — mot inteckningar å tillhopa	
kr. 600,000 i fastigheten nr 3 i kv. Snäckan inom 1,850,000,	
taxeringsvärde kr. 1,800,000.	

Hyresinkomsterna, varav märkas för av sparbanken disponerade lokaler kr. 35,000 uppgå f. n. till	kr.	121,700: —.
Ränteutgifterna draga	»	103,960: —
och övriga utgifter	»	20,227: —.

En belåning upptill kr. 1,850,000 vid nuvarande avkastning är sålunda för hög. — — —

Vidare antecknades lån å tillhopa
kr. 140,000: — till *fastighetsaktiebolaget Ekonomi, Göteborg*, mot inteckning å samma belopp uti en göteborgsfastighet inom kr. 770,000 eller kr. 780,000 tax. värde kr. 600,000.

Företedd tablå över fastigheten visade hyresinkomster	kr.	62,290: —
och omkostnader	»	56,441: —

Tillkomsten av lånet
kr. 150,000: — till *Ekonomiska föreningen Sune, Göteborg* (firmatecknare direktören för Allmänna sparbanken i Göteborg) mot säkerhet av Allmänna sparbanken i Göteborg i december 1927 utfärdat bevis, gällande för en insats å kr. 150,000 i sparbankens säkerhetsfond, vilken säkerhet vid sista årsskiftet förstärktes med reverser med rätt till inteckning å samma belopp i Islinge och Stickle efter kr. 2,200,000, är synnerligen anmärkningsvärd. Först synes sparbanken i Göteborg hava insatt kr. 150,000 i sparbanken i Stockholm. Därefter beviljas ovanstående låntagare ett lån å samma belopp, som användes till bildande av en säkerhetsfond för sparbanken i Göteborg. Sistnämnda bank har sålunda själv släppt till valutan till fonden, under det att sparbanken i Stockholm står risken.

Mer än normal risk synes föreligga i ett flertal lån, men synes siffran härför hålla sig inom ett måttligt belopp.

Bland sparbankens skulder märkes *räkning med andra banker*, som innesluter diverse lån — — — å tillhopa kr. 1,622,459 mot säkerhet av depositionsbevis, obligationer och inteckningar.

Under innevarande år hava de upptagna lånen	kr.	1,622,459: 13
ändrats sålunda till per 25 nästlidne mars. Ökad belåning av depositionsbevis i — — —	»	100,000: —
	kr.	1,722,459: 13
Inlösta lån	»	205,500: —
	kr.	1,516,959: 13

Insättarnas behållning uppgick vid årsskiftet till
 » | 18,066,329: 90 |

fördelade sig på 31,770¹ st. insättare. Under innevarande år synes inlåningen, varå synes gottgöras 5 % ränta, hava ökats med över
 » | 600,000: —. |

¹ Enligt sedermera från sparbanken lämnad korrigerad uppgift uppgick antalet insättare till 26,010.

Bland större deponenter vid årsskiftet märkas:

A. B. Stockholms hypotekskassa	116,087: 15	
— — — — —	85,074: 09	
Allmänna sparbanken, Göte-		
borg kr. 45,198: 22		
» » , » » 210,491: 06	255,689: 28	
» » , Örebro	51,477: 16	
» » , Luleå	153,663: 95	
» » , Örebro kr. 43,471: 25		
» » , » » 149,076: 97	192,548: 22	
F. A. B. Fundus	kr. 76,753: 14	— — —
» »	» 33,328: 83	
» »	» 31,741: 73	
» »	» 30,230: 21	
» »	» 28,790: 68	200,844: 59
Allmänna sparbanken, Landskrona	30,309: 40	
» » , Sundsvall	32,689: 10	
		kr. 1,118,382: 94

Sparbankens utfärdade *garantiförbindelser* å tillhopa kr. 1,198,121: 48
hava vidrörts i det föregående.

Sparbankens *fonder* utgöras av grundfond
 kr. 223,014: 05 |

och säkerhetsfond
 » 200,000: —, |

den senare tillkommen under 1927 genom lån till Herse-
rud via Gust. Svensson.

Det ännu ej av styrelsen fastställda bokslutet upptager
en vinstbalans å
 » 39,515: 93, |

som är fiktiv.

Bergslagernas sparbank, Falun.

Sparbanken visar enligt styrelseberättelsen för år 1928 följande *ställning*
vid årsskiftet nämnda år:

Tillgångar.

1928 Dec. 31 Kassakonto	kr. 141,103: 78
Banker	» 275,412: 74
Inventarier	» 30,000: —
Låneräkningen	» 7,420,705: 02
Räntebärande obligationer	» 677,943: 44
Hemsparbössor	» 11,976: 36
Fastighet	» 48,275: 82
Div. tillf. räkningar	» 13,693: 24
Sparbankernas garantikassa	» 1,190: —
Upplupna, ej bet. och ff. räntor	» 166,523: 63
	kr. 8,786,824: 03

Skulder.

1928 Dec. 31	Insättarne	kr. 8,460,348: 20
	Dess stämplor	» 2,607: 40
	Grundfonden	» 16,818: 21
	Reservfonden	» 74,674: 11
	Säkerhetsfonden	» 100,000: —
	Upptagna lån	» 96,371: 42
	Vinst- och förlustkonto	» 36,004: 69
		kr. 8,786,824: 03

Banker kr. 275,412: 74
 upptager tillgodohavande — — —

Per 30 nästl. mars uppgingo banktillgodohavandena till » 197,429: 94
Räntebärande obligationer utgöras av diverse svenska och utländska obligationer kr. 302,934: 44
 samt utanordnat belopp » 375,000: —
 av ab. Breviks villastads utav sparbanken upplagda, ännu ej färdiga 5 % lån av 1928 å kr. 500,000.

Fastighet » 48,275: 82
 består av fastighet i Filipstad, taxerad för kr. 47,000 och givande i hyror kr. 3,350, därav egen hyra kr. 1,000.

Diverse tillfälliga räkningar » 13,693: 24
 upptaga bl. a.

fordran på Gust. Svensson, Stockholm kr. 1,402: 05 (»tvistig»)
 Brahmers konkursbo, räntor m. m. » 1,835: —
 diverse utlägg för ab. Smista—Juringe » 3,749: —
 samt rest å räntor för 1928 för Söderbys förvaltningsaktiebolag » 1,192: —

Från kontot hava under innevarande år utanordnats belopp till inlösen av inteckningar och till räntor för diverse företag, vilka belopp komma att vidröras i det följande under vederbörandes engagemang.

Låneräkningen, omfattande 917 st. lån, uppgår till kr. 7,420,705: 02
 och *upplupna, ej bet. och ff. räntor* till » 166,523: 63.

Reglementet för sparbanken anger verksamhetsområdet till Kopparbergs, Värmlands och Örebro län.

Huru häpnadsväckande litet detta följts visa följande krediter.

Mot inteckningar i egendomen 2 ¹/₄ mtl *Älvsjö* 1 och 2 inom Brännkyrka församling utom i corps de logis och parken upptill kr. 2,800,000 hade beviljats följande krediter:

Älvsjö fastighetsaktiebolag	kr. 1,150,510: —
+ upplupna förfallna räntor	» 4,377: —
under januari månad hade från tillfälliga räkningar utanordnats till räntor å krediter på annat håll	» 19,250: —
Axel Bergström	» 300,000: —,
— — — — —	— — — — —
och Karlstads tomtaktiebolag	» 500,000: —.
— — — — —	— — — — —

Utöver ovanstående krediter mot inteckningar i Älvsjö har sparbanken förbundit sig att under 1929 lösa i — — — och under 1930 hos annan in-teckningar med bättre rätt än bankens å tillh. kr. 300,000: —.

Enligt arkitekt F. Dahlberg är Älvsjös areal 1,000 tunnland. Efter ett pris av 2 kr. kvm. kommer han till ett värde av kr. 6,400,000: —,
 varifrån avgå under förutsättning av exploatering under 3 år räntor, kostnader för vägar m. m. » 2,000,000: —.

Det uppgavs, att i år sålts 100 tunnland för kr. 400,000 och att ett kontrakt å 200 tunnland till obekant pris vore i görningen, som skulle minska krediten.

Aktiebolaget Smista-Juringe egnahem, Stockholm,
 antecknades för

lån » 39,000: —

+ upplupen ränta kr. 514: 50 mot inteckningar kr. 55,746 i diverse fastigheter inom Smista-Juringeområdet, och lån » 350,000: —

mot inteckningar i Smista 2¹ och Juringe 1¹ efter kr. 400,000 som upplagts som obligationslån av — — —, varjämte man förmenade sig innehava Vårby aktiebolags revers å kr. 50,000 för denna kredit.

Utom dessa krediter har sparbanken förbundit sig att hos — — — årligen lösa kr. 80,000 av bolagets 5 1/2 % obligationslån av 1927 å kr. 400,000, varav » 40,000: —

äro lösta och under innevarande år pålagda obligationskontot. Resten av denna förbindelse uppgår sålunda till » 360,000: —.

Från tillfälliga räkningar hade under februari månad innevarande år utanordnats » 79,702: —

till lösen av inteckningar på annat håll, som ökar bolagets ovannämnda saldo vid årsskiftet » 3,749: —.

Aktiebolaget Vårby grustag hade beviljats

2 lån å tillhopa » 75,000: —

mot inteckning i diverse lägenheter från botten, värderade av F. O. Nordin, enligt uppgift Göteborgsbankens värderingsman, under sommaren 1927 till ca kr. 200,000 å kr. 250,000 samt

lån » 10,000: —

mot inteckning 25,000 i samma lägenheter inom 100,000 jämte borgen — — —.

Bankledningen hyste förhoppningar, att detta engagemang skulle kunna avlyftas i år.

Fastighetsaktiebolaget Mälarhöjden hade tvenne lån å tillhopa » 7,800: —

mot botteninteckningar i tvenne fastigheter + förfallna räntor » 550: —.

Söderby förvaltningsaktiebolag noterades för lån » 375,000: —

mot inteckningar å samma belopp i Söderby 1³ m. fl. i Österhanninge socken inom 500,000 samt birstorgen kr. 50,000 intill 65 % av Gust. Svensson och intill 35 % av P. H. Sjöblom

samt lån » 9,000: —

mot borgen av Gust. Svensson, P. H. Sjöblom och — — —.

Från tillfälliga räkningar hava enligt det föregående till resten å bolagets ränteskuld den ³¹/₁₂ 1928 utanordnats » 1,192: —.

Egendomen i fråga, som omfattar 265 tunnland åker och 640 tunnland skogsmark med ypperligt grus- och sandtag, har av Axel G. Carlsson värderats till kr. 1,040,400 utom byggnader, brandförsäkrade för kr. 277,000.

Ett område uppgives hava sålts för kr. 125,000 och valutan, insatt å bank, komma att minska bolagets skuld-börda.

Herr Carl Bergström

antecknades för lån kr. 180,000: —

mot inteckning å samma belopp i Hanvikens egnahemsområde n:r 1, Tyresö socken, inom kr. 200,000 med enligt lantmätare Milton och ingenjör C. Kinnman den $\frac{5}{9}$ 1924 38 har effektiv tomtmark, som av dem värderats till kr. 474,000, samt lån » 155,000: —

mot inteckningar i Hanvikens egnahemsområde 5 a och 5 b inom 255,000, värderat av Milton febr. 1927 efter 10 öre per kvadratfot till kr. 839,800.

Mot inteckning från botten i Hanvikens egnahemsområde 2 har *herr Fridolf Ödén, Stockholm*, beviljats ett lån å » 230,000: —

(omslagsreversen ej inkommen). Effektiva tomtarealen 4,536,000 kvadratfot hade i februari 1925 värderats av Milton och Axel G. Carlsson — — — till kr. 453,600.

Mot inteckningar kr. 48,800 i ovannämnda Hanviken 5 a och 5 b efter 255,000 har — — — beviljats ett lån å » 30,000: —.

Mot slutligen inteckningar inom kr. 193,000 i Hanvikens egnahemsområde n:r 3 hade *Föreningen Securitas, u. p. a., Stockholm*, beviljats lån å kr. 185,000: —

Värdet av dess effektiva tomtmark 3,742,000 kvadratfot hade av Milton innevarande år beräknats efter 10 öre per kvadratfot.

Securitas' övriga krediter utgjordes av lån » 10,000: —

+ förfallna räntor » 602: —

mot FM. 292,000 4 å 4 $\frac{1}{3}$ % obligationer av A.B. Städernas i Finland hypotekskassa och lån » 13,000: —

+ upplupen ränta » 196: —

mot inteckningar kr. 55,000 (150,000) i Kragenäs tax. 216,000 med överhypoteket förskrivet för A.B. Breviks villastads krediter.

Utom ovannämnda krediter mot inteckningar i Hanviken hava från tillfälliga räkningar innevarande år till inlösen av krediter på andra håll utanordnats » 57,602: —,

varjämte herr E. Myckelberg, Enskede, och fastighetsaktiebolaget Djursborg, Stockholm, som tidigare haft krediter mot inteckningar i nämnda område, häfta för obetalade, uppdebiterade räntor å tillhoppa » 17,857: —.

Att från — — — varje månad uttaga kr. 10,000 mot inteckningar i Hanvikens egnahemsområden har sparbanken förbundit sig. Resterande belopp uppgår till » 93,000: —

Till slut kan noteras att mot inteckningar i avsöndringar från Hanviken antecknades tvenne lån å tillhoppa » 3,000: —

Engagemanget med *aktiebolaget Breviks villastad* uppgår till kr. 1,451,650: —
 vartill komma ovannämnda obligationer » 375,000: —
 och från tillfälliga räkningar till räntor innevarande år utanordnat belopp » 64,630: —.

Säkerheten härför utgöres av inteckningar kr. 1,365,865 i diverse fastigheter å Brevik, omfattande 7,539,491 kvadratfot, till synes uteslutande tomtmark, som av flera personer värderats betr. varje tomt, samt inteckningar kr. 700,000 (900,000) i $\frac{1}{4}$ mtl. Killinge med avsöndringar och avstyckningar, i $\frac{1}{8}$ mtl. Käppala samt i avsöndrade lägenheten Ekholmsparken 1 med en areal av 12,302,892 kvadratfot.

Enligt det föregående har överhypoteket i Securitas' lån kr. 13,000 förskrivits för Breviks engagemang.

För inbetalning av bolagets lån i — — — » 200,000: —
 inom 2 år har garanti tecknats av sparbanken, och för en räntesats av 7 % å lån — — — kr. 200,000 har garanti tecknats.

Några ställningstablåer eller dylikt för bolaget i fråga kunde ej erhållas på sparbanken.

Mot inteckning inom 95,000 i Kragenäs å Lidingön tax. 216,400 har *Birger Silfverling*, troligen nuvarande direktören för ab. Breviks villastad, beviljats ett lån å » 5,000: —.

Hans övriga förbindelser utgöras av lån » 15,000: —
 mot borgen av bland andra Gust. Svensson, lån » 135,000: —
 + från diverse konti utanordnad rest å räntor » 7,997: —
 mot inteckning upptill taxeringsvärdet kr. 500,000 i en stockholmsfastighet samt lån » 70,000: —
 mot inteckning

kr. 17,000 (27,000) i Strömma 1², Värmdö s:n, tax. 32,600

» 41,000 (71,000) i Herrvikstomten 9¹, Värmdö s:n, tax. 75,400

och » 12,000 (22,000) i Herrvikstomten 54¹, Värmdö s:n, tax. 17,000.

Vidare antecknades en mångfald lån å tillhopa c:a » 560,000: —
 till låntagare utanför verksamhetsområdet, huvudsakligen bosatta i Stockholm, mot säkerheter av olika slag eller till låntagare inom verksamhetsområdet mot utom området förefintlig realsäkerhet.

En del av dessa krediter syntes innesluta risker utöver normala.

Inklusive obligationerna till A. B. Breviks villastad och Smista-Juringe samt utfärdade garantier, vilka nämnda tillhopa uppgå till » 1,368,000: —,
 kommer man till en utlåning i en eller annan form och förbindelser avseende krediter utanför verksamhetsområdet å c:a 7 $\frac{1}{2}$ miljon kr.

Frånsett den avskräckande stora siffran, som dessutom inom sig innesluter ett par betydande klumpengagemang,

är denna utlåning synnerligen anmärkningsvärd och riskfull, då säkerheten för densamma till största delen utgöres av in-teckningar i tomtområden, som f. n. ej lämna någon eller i varje fall ytterst ringa avkastning. Banken är tydligen i den situation, att den anser sig nödsakad taga på sig samtliga nu avsedda företags kreditanspråk.

Bland skulderna märkas *upptagna lån* kr. 96,371: 42
mot säkerhet av obligationer, vilken skuld innevarande år torde hava ökats.

Insättarnas behållning uppgick vid årskiftet till » 8,460,348: 20
fördelade sig på 17,060 insättare — — —

Bankens utfärdade *garantiförbindelser* äro omnämnda i det föregående.

Bankens fonder utgöras av

grundfond	»	16,818: 21
reservfond	»	74,674: 11
och säkerhetsfond	»	100,000: —
vartill kommer det gångna årets nettovinst	»	36,004: 69.

som endast är en konstruktion.

Stockholm den 4 april 1929.

A. DAHLIN.

Bilaga 2.

V. P. M.

rörande vissa förhållanden i

Allmänna sparbanken i Göteborg.

Styrelsens förslag till berättelse för 1928, som vad beträffar tillgångar och skulder omnämnts i undertecknads V. P. M. av den 4 innevarande månad, har rörande dessa sedan nämnda dag ändrats till följande

Tillgångar.

Låntagarnas räkning	kr. 5,819,979: 16
Räntebärande obligationer	» 959,451: 46
Premieobligationer	» 3,100: —
Andra banker	» 493,746: 04
Fastighetens konto	» 579,476: 43
Kassafackens konto	» 25,000: —
Inventariers konto	» 25,000: —
Hyrors konto	» 357: 94
Diverse personers konto	» 7,600: —
Kassakonto	» 67,085: 99
	<hr/>
	kr. 7,980,797: 02.

Skulder.

Insättarnas räkning	kr. 7,483,908: 02
Fastighetens inteckningar	» 250,000: —
Andra banker	» 74,982: 70
Stämpelskattens konto	» 1,906: 30
Grundfonden	» 20,000: —
Säkerhetsfonden	» 150,000: —
	<hr/>
	kr. 7,980,797: 02.

Bland tillgångsposterna märkas <i>räntebärande obligationer</i>	kr. 959,451: 46
fördelade sig på diverse svenska obligationer	kr. 570,125: —
diverse utländska obligationer och förlagsbevis	» 41,774: 01,
nom. 180,000 Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer	» 330,000: —
samt upplupna räntor	» 17,552: 45.

Å förstnämnda posten är marknadsvärdet c:a kr. 6,400 högre än bokföringsvärdet, under det att de utländska obligationerna visa ett underskott å c:a kr. 3,400 i förhållande till nämnda värde.

Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer kunna f. n. ej tillmätas något värde lika litet som bland upplupna räntor ingående ränta å dem å kr. 9,000.

Obligationsinnehavet skulle sålunda f. n. tarva en avskrivning å

kr. 336,000: —

Under innevarande år hava några mindre poster utländska obligationer inköpts, varav hittills likviderats nom. kr. 20,000 Finska ångfartygsaktiebolagets 7 % av 1929 med kr. 19,800.

Premieobligationer

» 3,100: —

utgöras av 62 st. utav Svenska statens premieobligationslån av 1921. En liten dold reserv föreligger här.

Kontot andra banker

» 493,746: 04

utgöres av tillgodohavanden hos diverse affärsbanker

kr. 211,395: 56

samt hos Allmänna sparbanken i Stockholm

» 282,350: 48.

Per den 6 innevarande månad hade första posten nedgått till

» 190,447: 52

under det att tillgodohavandet hos Allmänna sparbanken i Stockholm stod kvar oförändrat i

» 282,350: 48.

Ett betydande avskrivningsbehov föreligger å sistnämnda post.

Den under *fastighetens* konto med

» 579,476: 43

bokförda bankfastigheten, som numera uppgives vara taxerad till kr. 540,000 och brandförsäkrad för kr. 600,000, ger i hyror något över kr. 37,000, varav för av banken disponerade lokaler kr. 10,000.

Ett avskrivningsbehov ej understigande kr. 80,000 föreligger å denna tillgångspost.

Kassafackens konto

» 25,000: —

vilka uppgivas lämna en avkastning å ca kr. 1,100, ävensom *inventariers konto*

» 25,000: —

torde vid ett nedläggande av rörelsen på långt när ej komma att inbringa bokvärdena.

Diverse personers konto

» 7,600: —

utgöres av förskotterade vinster å premieobligationer.

Låntagarnas räkning fördelar sig sålunda:

utestående lån — ca 3,000 st. —

» 5,620,802: 99

och upplupna räntor

» 199,176: 17

kr. 5,819,979: 16.

Bland engagemangen tilldrogo sig särskilt tvenne bl. a. på grund av storleken och den med dem förenade risken uppmärksamhet, vilka engagemang ligga utanför bankens verksamhetsområde, som i reglementet angives till Göteborgs och Bohus län, Halmstads stad i Hallands län samt Trollhättan, Alingsås och Borås städer, Ale och Marks häradet samt Dalsland i Älvsborgs län.

Det största av dessa avser belåning av fastigheter och tomter på Mälarhöjden och fördelar sig enligt vid undersökningen gjorda anteckningar sålunda.

Till *fastighetsaktiebolaget Mälarhöjden* direkt utlämnade ca 130 lån å tillhopa

kr. 889,658: 49

mot inteckningar i ett 90-tal fastigheter, varav ca $\frac{1}{3}$ ej färdiga, och ett par mindre tomter samt två lån å tillhoppa kr. 823,000: — varav ett lån å kr. 73,000 utlämnats 26 nästlidne mars i och för reglering av gamla uppdebiterade räntor, mot säkerhet av inteckningar å tillhoppa kr. 904,803 i diverse tomter om 2,071,455 kv.-fot med en genomsnittsbelaening av 75 å 80 öre per kv.-fot.

Per den sista december uppdebiterade räntor, i många fall äldre än 2 år, å samtliga dessa lån uppgingo enligt anteckningarna till » 84,598: 78.

Mot inteckningar i *enskilda tillhöriga fastigheter å Mälars- höjden* antecknades ett 50-tal lån å tillhoppa » 244,890: 51
med uppdebiterade räntor per siste december » 2,600: 95.

Vad så värdet av säkerheterna för de olika kategorierna lån beträffar, så är hyresavkastningen för de uthyrda fastigheterna nästan undantagslöst så låg, att den ej lämnar en tillfredsställande förräntning å beläningen. (Avsaknaden av gravationsbevis har i flera fall omöjliggjort ett fastställande av beläningens värde.) Och då beläningen av de ej färdiga fastigheterna även synes vara för hög, inkluderar första lånegruppen här ovan ett betydande avskrivningsbehov.

Ovanstående fastighetsbolaget påvilande räntor äro att betrakta som förlust.

De enskilda fastighetsägarnas krediter mot inteckningar i Mälarshöjdsfastigheter syntes i stort sett skötas ordentligt, varför denna del av krediten synes relativt riskfri.

Det andra skrämmande engagemanget är med *fastighetsaktiebolaget Fundus*, som tedde sig sålunda:

Lån kr. 700,000 mot ursprungligen inteckningar å samma belopp inom kr. 1,650,000 i egendomen $\frac{1}{32}$ mtl Ersta nr 1, vilka enligt sparbankens godkännande skola bytas mot — — — reverser med rätt till första inteckning

kr. 120,000 i diverse kvarter i stadsdelen Herrhagen (f. d. Herrängen) inom Brännkyrka församling, värderade av Axel G. Carlsson och A. Kling till kr. 198,321, areal 440,714 kv.-fot, reverser

» 350,000 i andra kvarter omfattande 1,203,032 kv.-fot värderade till kr. 577,455, samt reverser

» 230,000 i andra kvarter om 1,018,124 kv.-fot värderade till kr. 356,343.

Lån kr. 198,000 mot hos samme person förvarade reverser i och för inteckning i samma kvarter i samma stadsdel

kr. 40,000 (83,000) i kvarter om 409,519 kv.-fot värderade till kr. 143,331

» 45,000 (48,000) i kvarter om 401,010 kv.-fot, värderade till kr. 148,373

» 140,000 (250,000) i kvarter om 1,128,842 kv.fot värderade till kr. 417,671 och

lån kr. 125,000 mot liknande säkerhet

kr. 72,000 (152,000) i kvarter om 578,547 kv.-fot värderade till kr. 202,491

kr. 63,000 (133,000) i kvarter om 503,106 kv.-fot värderade till kr. 176,087.

En del av krediten, för vilken man innehar till räntor t. o. m. per den $\frac{10}{7}$ 1933 motböcker å tillhopa kr. 138,895: 86 med Allmänna sparbanken i Stockholm — — — torde hava tillkommit förlidet år i utbyte mot bankens tidigare innehav av obligationer i A.-B. Skuru-Björknäs och till betalning av räntor. En del synes hava tillkommit i år.

Inteckningarna i ovannämnda kvarter äro i avvaktan på stadsplanens genomförande ännu ej fastställda. Då botteninteckningar å kr. 500,000 i hela komplexet torde finnas belånade på andra håll och motböckerna med Allmänna sparbanken i Stockholm f. n. hava ett betydligt reducerat värde, synes största delen av detta engagemang vara att räkna som totalförlust.

Bland krediter utanför verksamhetsområdet märkes vidare engagemanget med

<i>Aktiebolaget Skuru-Björknäs</i>	kr. 65,019: 08
— — — — —	» 7,000: —
och med <i>diverse personer mot inteckningar</i> i fastigheter inom ifrågavarande område	» 46,945: 56
samt uppdebiterade räntor å sistnämnda krediter	» 5,855: 53

Allmänna sparbanken i Stockholm har beviljats ett lån å kr. 265,000 mot diverse hos banken belånade reverser å tillhopa kr. 412,611 med pant av inteckningar bl. a. 100,000 kr. i Sticklinge inom 200,000, 200,000 kr. i Islinge inom 400,000 och 50,000 kr. i kv. 3 Snäckan inom 1,350,000.

Utav övriga antecknade krediter utanför verksamhetsområdet synas följande kunna vara värda att här noteras

Kr. 44,000 <i>Gust. Svensson</i> mot inteckning	kr. 35,000 från botten i Skenora 1 ⁹ , Ingarö socken tax. 45,000, brandf. 25,000
» 10,750 » » » » » 1 ¹⁰ & 1 ³⁵ tax. 24,000, brandf. 25,000	
kr. 1,550 <i>Bert. Svanberg</i> mot en på Stockholms hypotekskassa registrerad bil jämte borgen av Gust. Svensson	
» 40,000 <i>Boo egnahems aktiebolag</i> mot motböcker med Allmänna sparbanken i Stockholm å samma belopp jämte borgen av Gust. Svensson.	
Valutan för lånet, som utbetalats sistlidne januari månad, hade lämnats i motböcker — — —.	

Såsom innebärande delvis förlust noterades följande kredit inom verksamhetsområdet till *Köpmansbyrån i Göteborg aktiebolag* (firmatecknare Th. Åkermark)

kr. 323: 10 mot P. H. Sjöbloms revers å kr. 800 med borgen av Bert. Svanberg	
» 18,000: — + uppdebiterad ränta	
» 657: 88 mot två reverser å vardera 10,000 kr. utgivna av Gust. Svensson med pant av nom. 10,000 kr. Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer för vardera reversen	
» 10,000: —	
Personligen antecknades <i>direktör Th. Åkermark</i> för lån	

kr. 10,000: — i en enligt uppgift över belåningen såld fastighet, för vilken likviden skulle ske till banken.

Utlåningen i övrigt inom verksamhetsområdet, fördelade sig på en mångfald låntagare av alla kategorier mot huvudsakligen in-teckningar i förorts-samhällen till Göteborg, premieobligationer och borgen, synes endast inne-sluta en obetydlig förlustrisk utöver normal sådan.

Bland skuldposterna märkas:

<i>fastighetens in-teckning</i>	kr.	250,000: —
lån mot in-teckning i bankfastigheten och <i>andra banker</i>	»	74,982: 70
utgörande lån hos försäkringsbolag mot säkerhet av Stockholms hypotekskassas grundfundsobligationer.		

Vidare märkes

<i>Insättarnes räkning</i> — 12,087 st. —	»	7,483,908: 02,
vilket belopp vuxit till kr. 7,560,256: 85 per den 6 ds.		

Bland större deponenter vid årsskiftet märkas

Allmänna sparbanken, Örebro	kr.	76,614: 95.
-----------------------------------	-----	-------------

Till mötande av ovan framhållna förluster och risker, som tillhoppa synas röra sig emellan $2\frac{1}{2}$ å 3 miljoner kronor

finnas grundfonden	»	20,000: —
och säkerhetsfonden	»	150,000: —

C:a $\frac{2}{3}$ av insättarnas behållning skulle sålunda finnas i behåll.

Stockholm den 9 april 1929.

A. DAHLIN.

Bilaga 3.

V. P. M.

angående

Allmänna sparbankens för Västmanland huvudkontor
i Västerås.

Expeditionskontor finnas i Surahammar, Köping, Västanfors, Kungsör, Sala, Tärnsjö och Östervåla.

Styrelse: muraremästare Gust. Dahlfors, ordf., förman Johan Andersson, förman J. V. Råberg och handlanden K. Werner Johansson.

Allmänt ombud: major G. Nordencreutz.

Balansräkning per ultimo december 1928 var vid besöket icke upprättad och bokslutet för samma år icke uppgjort.

Ställningen per 31 december 1927 visade enligt styrelsens berättelse följande

Tillgångar.

Huvudkontorets kassa	kr.	9,065: 95
Avd.-kontorens »	»	15,740: 27
Låneräkning	»	2,019,431: 38
I andra banker inestående	»	359,647: 85
Div. personer	»	48,182: 98
Obligationer	»	113,048: —
Fastigh. Hammarby	»	18,125: —
Inventarier	»	40,002: 46
		<hr/>
	kr.	2,623,243: 89.

Skulder.

Insättarnas behålln.	kr.	2,612,606: 09
Grundfonden	»	10,000: —
Stämpelskatt	»	637: 80
		<hr/>
	kr.	2,623,243: 89.

Enligt vinst- och förlustkonto skulle rörelsen år 1927 gått jämnt ihop. Detta är dock icke i verkligheten fallet, ty under posten »diverse personer», 48,182: 98 kr., i status' tillgångssida döljer sig en under året uppkommen förlust på samma belopp.

Rörelsen har jämväl sedan 1920 gått med årlig förlust, utan att vinst- och förlusträkningen lämnat upplysning därom. Det uppkomna driftunderskottet har av bankens förre kamrerare — enligt nppgift utan styrelsens vetskap — påförts låneräkningskonto utan att vederbörande vid revision och inventering av räkenskaper och värdehandlingar uppdagat förhållandet. De sålunda magasinerade förlusterna utgjorde per 31 de-

cember 1925 342,821: 63 kr. Redan vid sistnämnda tidpunkt hade följaktligen c:a 18 % av insättarnas behållning gått förlorade. Först på våren 1927 kom styrelsen, enligt ordförandens utsago, förhållandet på spåren. Även 1928 års rörelse komme att uppvisa något underskott. Det redogöres här längre fram för sättet att på papperet borteliminera förlusterna.

Då några siffror på grund av räkenskapernas ofullständiga skick icke kunnat hämtas direkt ur böckerna äro de här av kontorsledningen till mig under hand lämnade sifferuppgifterna återgivna med reservation för eventuella felaktigheter.

Skulderna förutom inkomst- och diverse bokföringsposter, äro:

Insättarnas (c:a 8,600 st.) behållning per $\frac{5}{1}$ 1929	kr. 2,827,000: —
Lån i — — — (mot in-teckning)	» 50,000: —
Allmänna sparbanken i Örebro	» 257,940: 42
Grundfonden	» 10,000: —.

Tillgångarna, förutom kassa och utgiftsräkningar:

Låneräkning (per $\frac{31}{13}$ 1928)	kr. 2,831,809: 30
Hos banker: div. affärsbanker	kr. 87,297: 26
Allm. sparb. i Örebro	» 262,454: 35
» » i Stockholm	» 4,158: 01
Fastigheten Hammarby 135	» 18,125: —
Inventarier	» 40,002: 46.

Utlåningen, som genomgicks efter framlämnade fordringsbevis, omfattade följande större krediter:

Gust. Dahlfors (styrelsens ordförande) och M. A. Hedberg (kontorets kamrer) hava gemensamt lån på:

235,000 kr. mot in-teckningar från botten på samma belopp i Näsby 4³¹, 4³², 4³³ Kumla egnahemsområde.

437,741: 60 kr. mot in-teckningar liggande efter 300,000 kr. i förenämnda 672,741: 60 » område.

Anledningen till engagemangets uppkomst uppgavs av styrelsens ordförande vara följande. För att söka täcka de balanserade förlusterna, vilka per december 1928 vuxit till 437,741: 60 kr., köpte låntagarna den 8 mars 1927 med bankens pengar (65,000 kr. äro oguldna; det uppgavs, att säljaren på de erlagda 235,000 kr. rabatterat c:a 50,000 kr., vilka låntagarna använt till räntelikvider) av Gust. Svensson för ett pris av 300,000 kr. ovannämnda Kumlaområde, vilket omfattar 124 hektar i huvudsak obruten mark vid Drevviken, vilket område av civilingenjör Karl Kinman, Axel G. Carlsson — — — och lantmätare G. E. Milton enligt värderingsinstrument åsatts ett värde av 1.4 milj. kr. (14 milj. kvadratfot à 10 öre). De i lånet å 437,741: 60 kr. liggande in-teckningarna hava den 31 december 1928 för täckande av ovannämnda förlustbalans per samma dag överlämnats till banken utan vederlag. Den pantsatta egendomen lämnar f. n. icke inkomst av något slag, annat än i den mån tomtförsäljningar kunna ske. Ett tiotal tomter uppgavs hava sålts på de två förflutna åren.

Boo egnahems aktiebolag har följande lån:

125,000 kr. mot in-teckning på samma belopp in. 145,000 kr. (6.6 öre per kvadratfot) i 1 mtl. Boo (tomtmark). Lånet, som utlämnades

den 31 december 1928, hade bytts mot tidigare av banken ägda
 nom. 113,000 kr. Skuru—Björknäs ab. 5 1/2 % obligationer;
 28,000 kr. mot inteckning på samma belopp in. 173,000 kr. i 1 mtl Boo.
 153,000 kr.

Lånet var utlämnat den 31 december 1928. 12,000 kr. inestå på räkning
 till gäldande av räntor.

Aktiebolaget Fundus har lån:

35,000 kr. mot inteckning på 200,000 kr. in. 1,850,000 kr. i 7/32 mtl Ersta nr 1
 (ab. Herrängen betalningsansvarig). Banken skulle hava rätt
 att efter vidtagen inteckningsåtgärd utbyta ovannämnda pant
 mot inteckning på 35,000 kr. in. 75,000 i diverse kvarter i f. d.
 Herrängen (värderat av Axel G. Carlsson och A. Kling: 370,949
 kvadratfot à 35 öre = 137,251 kr.). Lånet var utlämnat den 6
 juli 1928; ränta hade icke betalats.

 På den övriga delen av utlåningen bestående av krediter på icke större
 belopp mot säkerhet av premieobligationer, inteckningar och borgen sy-
 nas icke, såvida angivna taxeringsvärden icke äro alltför missvisande,
 större förluster behöva befaras. Kontorsledningen uppskattade förlust-
 siffran på dessa engagemang till högst 10,000 kr.

Inventarierna, i böckerna upptagna till 40,002 kr., synas vid realisation
 knappast kunna inbringa mer än ett par tusen kronor.

Stockholm den 9 april 1929.

ROLF STEFFENBURG.

Bilaga 4.

V. P. M.

angående

undersökning vid allmänna sparbanken, Sundsvall,

den 8—9 april 1929.

Vid undersökningen närvaro: ordföranden (tidvis), kamreraren samt det allmänna ombudet.

Till grund för undersökningen lades

Balansräkning per 31 december 1928.

Tillgångar.

Kassa	kr.	27,222: 18
Inventarier	»	13,500: —
Låneräkning	»	2,323,162: 34
Räkning med banker	»	70,756: 72
Obligationer	»	113,159: 57
Räntor och diverse räkningar	»	39,569: 29
	kr.	2,587,370: 10

Skulder.

Grundfondens konto	kr.	40,000: —
Reservfondens »	»	1,500: —
Insättarnas »	»	2,525,322: 10
Räntor och diverse räkningar	»	20,548: —
	kr.	2,587,370: 10

1) Kassa $\frac{6}{4}$ 1929

kr. 7,270: 36

2) Bankfordringar den $\frac{6}{4}$ 1929

a) Tillgodohavande hos — — — checkräkning

» 4,517: 26

Dito deposition

» 5,000: —

b) Tillgodohavande hos *Allmänna Sparbanken i Stockholm*

» 53,970: 71

3) Obligationer:

a) Nom. 59,400: — Sv. Statens $3\frac{1}{2}$ % 1911.

» 6,840: — » » $3\frac{1}{3}$ % 1904.

» 11,880: — » » $3\frac{1}{3}$ % 1906.

» 10,080: — Kon. Sveriges stadshypotekskassas $3\frac{1}{2}$ % 1910,

bokförda till

kr. 65,759: 57

Dessa ligga som säkerhet för checkräkning å 50,000: —
kr. hos — — —.

- b) *Stockholms hypotekskassas* grundfundsobligationer nom.
24,000: — kr. bokförda till kr. 47,400: —
ligga som säkerhet för lån hos — — — lånebelopp
18,748: 44 kr. Vid undersökningstillfället kunde det
nominella beloppet icke fastställas. Meddelande därom
har senare erhållits från — — —.

4) Låneräkning:

- a) Lån inom distriktet (omfattande Västernorrlands län)
Bland större engagemang märkas

- b) Lån utom distriktet:

Mälarhöjdens fastighetsaktiebolag

22 lån å tillhoppa » 357,825: —
mot inteckningar i fastigheter vid Mälarhöjden. I vissa
fall äro dessa icke bebyggda.

Fastighetsaktiebolaget Fundus. » 100,000: —

Säkerhet: Inteckningar å 200,000: — kr. mellan 1,350,000: —
kr.—1,550,000: — kr. i Ersta n:o 1. Herrhagen. Areal
667,952 kvadratfot. Inteckningarna skola enligt advoka-
ten Bodéns uppgift sedermera utbytas mot inteck-
ningar inom 267,000: — kr. i en del av området. När
detta lån utlämnades, likviderades det med av banken
utfärdade sparbanksböcker *dels* å tillsammans 75,000: —
kr. utställda på Allmänna Sparbanken i Örebro *dels* å
25,000: — kr. utställda på A. B. Fundus. Detta senare
belopp skulle täcka kommande räntor. — — —

Boo egnahems aktiebolag » 305,000: —

I mitten av december 1928 fanns hos sparbanken nom.
263,000: — kr. i A. B. Skuru-Björknäs 5 1/2 % obl. och
en räntefordran av Mälarhöjdens Fastighetsabol. på ca
55,000: — kr., vilket allt utbyttes mot reverser att in-
tecknas för 340,000: — kr. i ett ovanstående egnahems-
abol. tillhörigt område om 6,100,000 kvadratfot inom
400,000: — kr. och mot en sparbanksbok utställd av
Allmänna Sparbanken i Stockholm å 53,970: 71 (ovan
omtalad). Reverserna äro icke intecknade.

Gustav Svensson » 16,000: —

Inteckning å 16,000: — i Hanvikens egnahemsområde 5 b
inom 52,560: — kr. Areal: 740,500 kvadratmeter. Lant-
mätare Miltons värdering 839,800: — kr.

A. B. Skuru-Björknäs kr. 5,115: 36
 Inteckning å 50,000: — kr. inom 250,000: — kr. och in-
 teckning å 20,000: — kr. inom 270,000: — kr. i Björknäs
 lilla 1¹.

Tre lån till privata personer i Stockholm » 15,039: 82
 mot säkerhet av inteckningar i Skurufastigheter.

5) Banken äger inga fastigheter.

6) Fonderna framgå av balansräkningen.

7) Statistisk uppgift över insättarnas antal och insättningsbelopp se sär-
 skild bilaga.¹

8) Upptagna lån: — — —.
 Se under 3 b)

9) Inga skulder till andra allmänna sparbanker.

10) Garanti-, ansvars- eller borgensförbindelser finnas ej.

Vid undersökningen ha ytterligare nedanstående anteckningar gjorts:

Banken har avdelningskontor i Härnösand, Örnsköldsvik, Kramfors och
 Sollefteå samt kommittéer vid 26 olika platser.

Styrelsen och sparbankens kamrer Pettersson ha icke åtnjutit avlöning.
 Inlåningsränta för närvarande 4 1/2 %. Utlåningsränta: 7 % på lån mot
 blandad säkerhet och 6 1/3 % mot enbart realsäkerhet.

Vid undersökningen innehade banken i delvis avrundade tal nedanstående
 lån:

Lån mot inteckningar	kr. 1,520,000: —
Lån på amortering (inteckning och borgen eller endast borgen)	» 434,000: —
På viss tid (säkerhet som ovan)	» 353,000: —
Mot pant av premieobligationer	» 25,000: —
Mot livbrev (lånen äro nödlidande men säkerheten är fullgod)	» 1,335: —
Beroende på lagsökning, 6 st.	» 14,465: —
	kr. 2,347,800: —.

Lån utom distriktet uppgingo den 9/4 1929 till kr. 798,980: 18.

Redan tidigt hade banken beviljat lån mot inteckningar i Skuru- och
 Mälarhöjdstomter. När separationen på grund av nya sparbankslagen 1921
 inträffade, måste banken behålla dessa lån. Genom bebyggande av tomterna
 hoppades bankledningen, att panternas räntabilitet skulle förbättras, men
 som en given följd måste engagemangen ökas. Att fastställa gången av
 denna ökning har icke kunnat ske. Allmänna ombudet anger i sin rapport
 för 1923 Stockholmslånen till 360,000: — kr.

Skuru-lånen avvecklades på så sätt, att desamma successivt utbyttes mot
 A. B. Skuru-Björknäs obligationer. Vid dessa byten tillades enligt uppgift
 bankens egna driftsförluster under de första åren. Storleken av dessa för-
 luster har för närvarande icke kunnat fastslås. Bankens innehav av Skuru-

¹ Här ej avtryckt.

Björknäs obligationer uppgick medio december 1928 till kr. 263,000:—. Under rubriken Boo egnahems A. B. har omnämnts hur obligationerna försvunno ur bankens böcker.

Beträffande *Mälarhöjdslånen* uppges, att alla räntor betalats med nya lån.

Beräkningen av förlusternas storlek är ytterst approximativ. Förmodligen torde den slutliga förlusten i den mån den nu kan överblickas komma att uppgå till 6 à 800,000 kronor. Insättarna och fordringsägarna skulle i så fall kunna påräkna en utdelning av 70 à 80 %.

Stockholm den 13 april 1929.

V. E. RYDIN.

Bilaga 5.

V. P. M.

angående

undersökning vid Allmänna sparbanken i Luleå

den 8—12 april 1929.

Undersökningen utfördes av verkställande styrelseledamoten vid riksbankens avdelningskontor i Luleå T. O. Isaksson. Till grund för undersökningen lades

Balansräkning per 31 december 1928 utvisande

Tillgångar.

Kassa	kr.	9,817: 42
Inventarier	»	10,931: 33
Bankfordringar	»	173,998: 69
Obligationer	»	23,600: —
Låneräkning (inkl. upplupna räntor per $3\frac{1}{12}$ 1928)	»	1,642,022: 33
Räkning med avdelningskontoren	»	5,742: 77
» » kommittéer	»	590: —
Diverse personer (garantiförbindelser)	»	16,646: 59
	kr.	1,883,349: 13

Skulder.

Grundfonden	kr.	25,000: —
Reservfonden	»	21,000: —
Insättarnas räkning	»	1,820,618: 65
Skuld till banker	»	15,000: —
Ränta å grundfonden	»	1,730: 48
	kr.	1,883,349: 13

1) Kassa	kr.	9,817: 42
2) Inventarier	»	10,931: 33

Vid realisation torde med all sannolikhet det bokförda beloppet icke kunna erhållas.

3) Bankfordringar:

a) — — —	kr.	6,968: 92
— — —	»	1,494: 72
		8,463: 64

b) Allm. Sparbanken i Sthlm enl. motbok nr 43236 med förbehåll av 5 års uppsägn.....	kr. 153,663: 95		
Allm. Sparbanken i Sthlm enl. motbok nr 43299 med förbehåll av 5 års uppsägn.	» 2,494: 80		
Allm. Sparbanken i Sthlm enl. motbok nr 35984	» 9,376: 30	165,535: 05	kr. 173,998: 69

Den förstnämnda (motbok nr 43236) erhöll sparbanken i Luleå som likvid för vissa tidigare engagement hos Mälarhöjdsbolaget.

De i Allmänna Sparbanken i Stockholm inestående medlen komma givetvis att medföra en betydande förlust. I saknad av närmare utredning av förlustens storlek upptages densamma förslagsvis till kr. 132,000 d. v. s. c:a 80 %.

4) Obligationer:

Svenska statens 4 1/2 % obligationer av 1923	kr. 20,000		
Svenska statens premieobligationer av 1921 och 1923	» 3,600	»	23,600: —

I portföljen ingå numera endast Svenska statens 4 1/3 % obligationer och Svenska statens premieobligationer.

5) Låneräkning:

a) Krediter inom verksamhetsområdet (Norrbottnens län)	kr. 1,144,165: 01		
b) Krediter utom verksamhetsområdet	» 473,709: 60		
	kr. 1,617,874: 61		
Upplupna räntor per 31/12 1928	» 24,147: 72	»	1,642,022: 33

a) Krediter inom verksamhetsområdet.

Undersökningen pågår. Hittills har det visat sig, att krediterna i allmänhet icke innebära mer än vanlig affärsrisk. Så snart undersökningen avslutats lämnas närmare meddelande därom. Tills vidare kan man räkna med säkra förluster på c:a kr. 25,000.

b) Krediter utom verksamhetsområdet:

Låntagare: Fastighets A. B. Mälarhöjden.

7 lån å tillhoppa	kr. 96,643: 30
-------------------------	----------------

mot säkerhet av inteckningar i fastigheter vid Mälarhöjden.

Mot denna fordran har sparbanken i Luleå en skuld av 15,190 kr. på grund av motböcker, utfärdade av sparbanken i Luleå till A. B. Mälarhöjden, spärrade — obe-

kant av vilken anledning — av Allm. Sparbanken i Stockholm. Huruvida sparbanken i Luleå fortfarande har kvittningsrätt mot Mälarhöjdsbolaget har icke kunnat konstateras vid undersökningen i Luleå. Den eventuella förlusten å dessa lån kan f. n. icke uppgivas.

Låntagare: A. B. Herserud..... kr. 35,000:—

Skuldsedel å 50,000 kr. med rätt till inteckning i egendomen Sticklinge i Lidingö stad. På sätt av bil. nr 2 a — 2 c¹ framgår har denna revers utan ersättning utlämnats till sparbanken av Gust. Svensson för att sparbanken skulle kunna ordna ett sitt mellanhavande med Bodens folkassa. Uppgift om den blivande inteckningens förmånsrättsläge har icke lämnats i annan mån än att densamma skulle komma att ligga inom 50 % av ett värde, vartill egendomen uppskattas av ingenjören G. E. Milton och stadsing. Carl Kinnman. Reversen har på sätt av brev av den 20 oktober 1927 från Allmänna sparbanken i Stockholm till Allmänna Sparbanken i Luleå framgår, av den förstnämnda sparbanken mottagits för den senares räkning. I detta brev säges, att inteckningen ligger »under 50 % av värdet».

Lidingöbolaget kommer enl. uppgift emellertid icke att utlämna köpebrevet, förrän de i området fastställda inteckningarna — enligt uppgift på tillhoppa 1,900,000 kr. — nedsatts att gälla med rätt efter ett i köpekontraktet mellan Lidingöbolaget och A. B. Herserud golfklubben förbehållet servitut.

Avtalet om försäljning av Sticklinge träffades i slutet av 1926. Köpeskillingen utgjorde 1,000,000 kr., varav 500,000 kr. betalades kontant. Förutom ovannämnda inteckningar å tillhoppa 1,900,000 kr. finnas reverser försedda med medgivande till inteckning i egendomen enligt uppgift på tillhoppa 7,000,000 kr.

Låntagare: Boo Egnahems A. B. kr. 303,000:—

Skuldsedel å 335,000:— kr. med rätt till inteckning i från 1 mantal Boo i Värmdö socken avsöndrade 5,500,000 kvadratfot.

Boo Egnahemsaktiebolag har i december 1928 för en köpeskillning av 110,000 kr. av Boo Lantbruksabol. inköpt ett område om 1,214,900 kvm. Köpeskillingen skulle betalas på så sätt, att 10,000 kr. erlades kontant och 100,000 kr. med köpeskillingsreverser. I stället för kontant likvid erbjöd köparen sparkasseböcker utfärdade av Allmänna Sparbanken i Stockholm å 10,000 kr. Säljaren hade enligt uppgift vägrat att mottaga sparkasseböckerna. Köpehandlingarna

¹ Här ej avtryckta.

äro därför fortfarande i säljarens besittning. På köparens anmodan utskrevos köpekontrakt på tre områden

ett om 537,900 kvm kallat Boo 2	köpeskilling kr. 50,000
» » 485,000 » » » 3	» » 45,000
» » 194,000 » » Mensätra 2	» » 18,000

Köparen utfärdade köpeskillingsreverser samt utskrev fyra andra reverser,

en på kr. 335,000 att intecknas inom 385,000 kr. i ett område, som uppgavs till 5,500,000 kvadratfot. Denna revers skulle sannolikt intecknas i den blivande lägenheten Boo n:o 3,

en på kr. 340,000 att intecknas inom 400,000 kr. i ett område om 6,100,000 kvadratfot. Denna revers, som sannolikt skulle intecknas i den blivande lägenheten Boo 2, lämnades till Allmänna Sparbanken i Sundsvall (endast belånad för 305,000 kr.),

en på kr. 125,000 | att intecknas inom 173,000 kr. i 2,200,000
och en på kr. 28,000 | kvadratfot. Dessa reverser, som sannolikt skulle intecknas i den blivande lägenheten Mensätra n:o 2, belånades hos Allmänna Sparbanken i Västerås.

De försålda områdena kunna icke lagfaras, förrän dels en sammanslagning av Mensätra och Boo verkställets, dels de försålda områdena avstyeckats — — —.

9 lån å tillhoppa	kr.	33,659: 20
till sex i Stockholm bosatta personer mot säkerhet av inteckningar i fastigheter vid Mälarhöjden och Skuru.		

Låntagare: A. B. Skuru—Björknäs. »		5,407: 10
------------------------------------	--	-----------

Pantsättning av inteckning å 70,000: — kr. int. i Lilla Björknäs 1 och 2, enligt uppgift liggande inom kr. 250,000, vilka inteckningar innehavas av A. B. Stockholms Hypotekskassa för Allmänna Sparbankens i Stockholm, Göteborg, Örebro, Luleå, Sundsvall och Västerås gemensamma räkning

kr.	473,709: 60
-----	-------------

8) Diverse personer »		16,656: 59
----------------------------	--	------------

Under denna rubrik bokföras diverse förbindelser, som vissa personer, som äro anställda i sparbankens tjänst, fått lämna. Dessa ha enligt uppgift bokförts som tillgång bl. a. för att täcka organisationskostnader. Förbindelserna äro utfärdade 1918, och icke förnyade. De böra betraktas som värdelösa.

Insättarnas behållning framgår av bil. 1.¹

Bankskulderna uppgingo den $31/12$ 1928 till 15,000:— kr., utgörande en skuld till — — — mot hypotek av 373 statens premieobligationer av 1921 och 1923, varav 72 tillhöra sparbanken och återstoden vissa kunder, som belånat dem i sparbanken.

Hos — — — har sparbanken ett kassakreditiv på 25,000:— kr. mot säkerhet av nom. 20,000:— kr. statens $4\frac{1}{3}$ % obligationer och 472 premieobligationer av 1923. Dessa senare tillhörde icke sparbanken. Vid årsskiftet fanns ingen skuld på kassakreditivet.

Emot sparbankens *skulder* kr. 1,835,000:— svara *tillgångar* kr. 1,371,000:—
underskottet blir följaktligen » 464,000:—
 Om en prioriterad fordran å kr. 15,000:— frändrages återstå:
 Skulder kr. 1,820,000:—, Tillgångar kr. 1,356,000:—.
 Insättarnas förlust skulle följaktligen bli ca 25 %.

Vid ovannämnda beräkning av förlusterna ha eventuella förluster på engagemangen i Mälarhöjden och Skuru icke medräknats, vilka förlusters storlek för närvarande icke kunna bedömas. Utredningen om förlusterna på utlåningen i Luleå och Boden är ännu icke slutförd, och av detta skäl har endast beräknats en förlust på 25,000:— kr., vilken hittills konstaterats och som väsentligen uppstått vid kontoret i Boden.

¹ Här ej avtryckt.

Bilaga 6.

V. P. M.

angående

undersökningen vid Allmänna sparbanken i Landskrona

den 10 april 1929.

Undersökningen utfördes av länsnotarien B. Hagvik.

Distriktet omfattar Landskrona stad.

Balansen pr den $^{31}/_{12}$ 1928 utvisar

Tillgångar.

Inventarie	konto	kr.	5,953: 65
Obligations	»	»	59,819: 15
Låne	»	»	177,463: 15
Ränta	»	»	8,911: 26
Andra bankers	»	»	6,044: 92
Allmänna bankers	»	»	35,361: 48
Kassa	»	»	3,271: 24
		kr.	296,824: 85.

Skulder.

Insättarnas	konto	kr.	280,558: 68
Egna låns	»	»	14,000: —
Ränte	»	»	24: 44
Grundfondens	»	»	2,241: 73
		kr.	296,824: 85.

Sparbanken hade den $^{31}/_{12}$ 1928 ett tillgodohavande i Allmänna sparbanken i Stockholm på 35,361: 48 kr. Den $^{9}/_{4}$ 1929 hade tillgodohavandet ökat med 60,000 kr. utgörande likvid för nom. 50,000 kr. A.-B. Skuru-Björknäs obligationer. Vid betalningsinställelsen uppgick därför det i Allmänna sparbanken i Stockholm inestående beloppet till 95,361: 48 kr.

Av Stockholms Hypotekskassa utfärdade obligationer funnos icke.

En vid årsskiftet i portföljen befintlig post å nom. 50,000 kr. A.-B. Skuru-Björknäs obligationer har, som ovan omförmäles, under året försålts.

Sparbankens engagemang voro den $^{31}/_{12}$ 1928

inom området kapital	kr.	131,054: 40,	upplupna ej förfallna räntor	kr.	6,215: 26
utom	»	»	»	»	»
		46,408: 75,			2,696: —
		kr. 177,463: 15			kr. 8,911: 26.

Huru stora förluster, som kunna uppstå på denna utlåning, kan för dagen icke meddelas. Utredning därom pågår.

Lån ha icke beviljats mot inteckning i Stockholm eller dess förorter, i Göteborg eller Örebro med omnejd. Ej heller har annan kredit lämnats till å dessa orter eller i Falun bosatta personer.

Enda hittills kända förlust är å fordran av Allmänna sparbanken i Stockholm. Beräknad efter 80 % uppgår förlusten till c:a 76,000 kr.

Om andra förluster icke finnas och om balansräkningen icke undergått större förändringar under innevarande år skulle insättarnas förlust kunna beräknas till c:a 22 %.

V. P. M.

angående

Stockholms hypotekskassa och aktiebolaget Stockholms hypotekskassa.

Aktiebolaget Stockholms hypotekskassa började sin verksamhet den 1 januari 1926, då den övertog den dittills av Stockholms hypotekskassa bedrivna rörelsen. Redan i maj 1925 hade dock sistnämnda kassa erhållit ny styrelse, bestående av de personer, som sedan kommo att utgöra styrelsen för det nya företaget. I nedanstående uppställning angivas vilka personer, som varit styrelseledamöter och revisorer för aktiebolaget Stockholms hypotekskassa.

Styrelseledamöter:

- år 1926: byråchefen O. F. Enbom, hovrättsrådet G. Lindstedt, riksdagsmannen P. H. Sjöblom, direktören Gust. Svensson, kyrkoherden Karl Ahlberg och direktören Th. Åkermark.
- » 1927: samma personer.
- » 1928: » » , av vilka dock Enbom och Åkermark avgingo under året. Åkermark, som är bosatt i Göteborg, var bolagets verkställande direktör till den 1 juli 1928, då han efterträddes av dittillsvarande kassadirektören B. Svanberg, vilken även inträdde i styrelsen. Hr Enbom avsåg sig ledamotskapet av styrelsen på hösten 1928.
- » 1929: ovannämnda Lindstedt, Sjöblom, Svensson, Ahlberg och Svanberg samt generaldirektören F. Hansen, vilken fungerat som ordförande men den 28 nästlidne mars anmält sin avsägelse.

Revisorer:

- år 1926: ombudsmannen E. Löfgren, Göteborg, direktören Filip Enhörning samt underståthållaren Vilhelm Tamm, vilken varit av överståthållarämbetet utsett ombud.
- » 1927: samma personer.
- » 1928: » » .
- » 1929: » » .
- Ovannämnda personer ha respektive år innehaft motsvarande funktioner i den äldre kassan Stockholms hypotekskassa, hos vilken dock allmänt ombud nämnda år icke varit förordnat.

Den äldre kassans utgående balansräkning har från och med den 31 december 1926 haft följande utseende:

Skulder:

Grundfond	kr. 1,195,700
Reservfond	» 300,000
	kr. 1,495,700.

Tillgångar:

Aktiers konto	kr. 1,495,700.
---------------------	----------------

I kassans balansräkning ha således icke uppförts vare sig kassans obligationslån eller säkerheten för detsamma.

Grundfonden har ursprungligen uppkommit därigenom att såsom likvid för viss del av beviljade lån lämnats *grundfundsobligationer*. Förteckning över innehavare av dylika obligationer föres icke å hypotekskassans kontor, och fullständiga uppgifter om innehavarna ha icke kunnat erhållas. — — — har meddelat, att bolaget innehar grundfundsobligationer såsom lånehypotek och att dessa förbindelser ägas av följande sparbanker:

allmänna sparbanken i Stockholm	nom. kr. 254,600
» » » Göteborg	» » 180,000
» » » Örebro	» » 150,000
» » » Sundsvall	» » 24,000
	Summa nom. kr. 608,600.

Aktiebolaget Stockholms hypotekskassa.

I följande redogörelse användes benämningen »bolaget» om aktiebolaget Stockholms hypotekskassa.

Bolagets ställning.

På grund av att verkställande direktören B. Svanberg varit sängliggande sjuk sedan fyra månader tillbaka, har bolagets bokföring blivit förseklad. Någon huvudbok finnes ännu icke utplagd för innevarande år, och den senaste balans, som föreligger, är därför per *den 31 december 1928*. (Expeditionen och handläggningen av kontorsgöromålen ombesörjas under direktörens sjukdom av två kvinnliga biträden.)

Bolagets ställning vid utgången av 1928 framgår av följande översikt:

Skulder:

Aktiekapitalet	kr. 1,500,000: —
Reservfonden	» 55,000: —
Obligationslån 3 1/2 %	» 1,586,800: —
d:o 5 %	» 5,904,000: —
d:o 5 1/2 %	» 1,500,000: —
Lån å viss tids uppsägning	» 275,900: —
Skuld till banker och sparbanker	» 749,000: —
Stockholms hypotekskassas grundfundsobl. innehavare:	
ej lyftad utdeln. för 1926 och 1927	» 777: —
Ränta gottskr. låntagare	» 9,125: 99

Ej lyftad ränta å obl.

3 $\frac{1}{2}$ % av 1886:

per $\frac{1}{11}$ 1927	kr.	7:—
per $\frac{1}{5}$ 1928	»	7:—
per $\frac{1}{11}$ 1928	»	322:—

Vinst- och förlustkonto.

Nettovinst å 1928 års rörelse	kr. 23,614: 73	»	
Från 1927 kvarst.	» 2,087: 89	»	25,702: 62
			<u>kr. 11,606,641: 61</u>

Tillgångar:

Kassa	kr.	4,961: 64
Inventarier	»	3,683: 54
Amorteringslån 4 $\frac{3}{4}$ %	»	719,168: 76
Lån å viss tids uppsägning	»	9,843,172: 06
Diverse lån	»	7,026: 77
Innestående hos banker och sparbanker	»	357,179: 01
Återköpta obligationer 1886 nom. kr. 116,400: —	»	96,336: 59
Den danske Landmandsbank Danska kr. 2,767: 20	»	2,625: 78
Byggnadskreditiv	»	140,738: 02
Kapitalrabatter	»	135,000: —
Obetalda halvårsavgifter per $\frac{31}{12}$ 1928	»	4,940: 01
Saldo av upplupna ej betalda räntor per $\frac{31}{12}$ 1928	»	266,890: 44
Tillfälliga räkningar	»	24,918: 99
		<u>kr. 11,606,641: 61</u>

Utgifter och inkomster framgå av nedanstående uppställning:

Utgifter:

Omkostnader:

Skatter	kr. 15,409: 56	
Övriga omkostn.	» 55,239: 71	kr. 70,649: 27
Kapitalrabatters Konto:		
Utbetalningar under året	»	65,500: —

Saldo.

Vinst å 1928 års rörelse	kr. 23,614: 73	
Från 1927 kvarst.	» 2,087: 89	kr. 25,702: 62
		<u>kr. 161,851: 89</u>

Inkomster.

Räntor	kr.	155,138: 58
Förvaltningsavgifter	»	4,625: 42
Kvarstående från 1927	»	2,087: 89
		<u>kr. 161,851: 89</u>

Skulder:

Obligationslånen. Följande förteckning angiver de obligationslån, som upptagits dels av Stockholms hypotekskassa, dels av bolaget:

obligationernas datum	räntefot	bank som övertagit lånet	Återstod den 31 dec. 1928 kr.
1 nov. 1886	3 $\frac{1}{2}$ %	L. Behrens & Söhne, Hamburg, samt Den Danske Landsmands- bank, Köpenhamn	1,586,800
15 mars 1926	5	egen emission	983,000
1 okt. 1926	5	Jordbrukarbanken	969,000
31 jan. 1927	5	»	1,970,000
15 dec. 1927	5	»	1,482,000
1 dec. 1927	5	egen emission	500,000
1 okt. 1928	5 $\frac{1}{2}$	»	500,000
30 juni 1928	5 $\frac{1}{2}$	Jordbrukarbanken	1,000,000
			<u>8,990,800</u>

Obligationslånet av 1886.

Såsom framgår av emissionsåret, är detta lån upplagt av kassan.

Enligt reglementet äger kassan att för anskaffandet av tillgångar till sin lånerörelse upptaga amorteringslån mot obligationer, löpande med ränta av högst fem procent. Innan kassan upptager lån, skall beslutet därom hos Kungl. Maj:t anmälas och Kungl. Maj:ts samtycke inhämtas. Kassan skall alltid i sin ägo till minst lika belopp, som influtit mot utlöpande obligationer, innehava skuldförbindelser, in-tecknade i fastigheter i Stockholm inom två tredjedelar av brandförsäkringsvärdet eller av det nämnda värde understigande belopp, vartill fastighet genom besiktning blivit belåningsvärderad av kassan. Dylig fastighet måste vara brandförsäkrad för all framtid.

Kassan är således enligt reglementet icke skyldig att särskilja säkerheten för obligationslån från övriga tillgångar, vilket torde sammanhänga därmed, att kassans utlåning är begränsad till lån mot in-teckningar av sådan beskaffenhet, att de kunna ingå i säkerheten för de obligationslån, som efter Kungl. Maj:ts samtycke kunna få upptagas. Icke heller finnas bestämmelser om att kassans tillgångar skola förvaras under vård av allmänt ombud. Såsom nedan skall visas, träffades emellertid vid överlåtandet av rörelsen till bolaget ett avtal, bland annat innehållande bestämmelser rörande avskiljande och förvar av säkerheten för det upptagna obligationslånet.

Den 19 december 1925 avtalades mellan stiftarna av bolaget, å ena sidan, och kassan, å andra sidan, bland annat följande:

kassan skall i bolaget teckna aktier till ett belopp av 1,495,700 kronor;

likviden för dessa aktier skall erläggas på det sätt, att kassan å bolaget överlåter hela sin rörelse med tillgångar och skulder, därvid emellertid skall iakttagas,

a) att av nämnda tillgångar skall såsom säkerhet för kassans obligationslån å tillhopa 1,768,000 kronor avskiljas och av kassan innehållas och enligt dess reglemente av kassan förvaltas till säkerhet för nämnda obligationslån nu liggande fastighetsin-teckningar,

b) att där enligt aktiebolagets bolagsordning särskilda föreskrifter rörande förvaring och vård av värdehandlingar meddelats, dessa av kassan i fråga om nyssnämnda inteckningar skola iakttagas i den mån kassans eget reglemente det medger, och

c) att kassan skall vara skyldig, där så av bolaget påfordras, att söka åstadkomma sådan ändring i sitt reglemente, att överensstämmelse vinnas med bolagsordningens förenämnda föreskrifter.

Avtalet, som närslutes i avskrift (bil. I), är för bolagets del undertecknat av förutnämnda Enbom, Lindstedt, Svensson, Sjöblom, Åkermark och Ahlberg, vilka samtliga voro styrelseledamöter även i kassan, och för kassans del av styrelsesuppleanterna: överstelöjtnanten C. A. Bolinder, riksdagsmannen J. G. Walles och försäkringsrådet O. Carlsson.

De inteckningar, som bolaget övertog av kassan, utgjorde liksom den säkerhet för hypotekslånet, som enligt avtalet skulle avskiljas, uteslutande av inteckningar i stadsfastigheter (fastigheter inom det egentliga Stockholm).

Bolagsordning för aktiebolaget Stockholms hypotekskassa fastställdes av Kungl. Maj:t den 29 september 1925. Angående utfärdandet av obligationer och förvar av säkerheten för obligationslånet innehåller bolagsordningen (vilken bifogas såsom bilaga II)¹ i huvudsak följande bestämmelser.

Enligt § 5 äger bolaget utfärda obligationer mot pantsäkerhet av inteckning i fast egendom i Stockholms stad. För obligationerna skall bolaget såsom pant ställa inteckningar med förmånsrätt inom sex tiondelar såväl av det belopp, vartill den intecknade fastigheten senast blivit bevillningstaxerad, som ock av det värde, vartill fastigheten genom besiktning blivit belåningsvärderad av bolaget.

Enligt § 6 skola inteckningar av nyssnämnd beskaffenhet, till kapital fullt motsvarande utelöpande obligationers nominella kapitalbelopp, såsom pant för obligationsinnehavares fordran, särskilt för vartdera slaget av obligationer, överlämnas till förvar av ombud, som överståthållarämbetet förordnar. Dessa för de olika slagen av obligationer sålunda överlämnade särskilda panter skola, avskilda från varandra och från bolagets övriga säkerhetshandlingar, förvaras i brandfria kassaskåp under tre olika lås, till vilka nycklarna innehavas, en av någon bland ledamöterna i bolagets styrelse, den andra av en bolagets tjänsteman och den tredje av överståthållarämbetets ombud. Ombudet har i denna egenskap att vaka ej mindre däröver, att den obligationsinnehavarna, enligt vad ovan sägs, tillkommande pantsäkerhet icke genom någon bolagets åtgärd eller underlåtenhet upphäves eller inskränkes, utan de pantsatta skuldebrev, vilka utbyten och förändringar med dem än må ske, dock alltid i värde fullt motsvara de utelöpande obligationernas sammanlagda kapitalbelopp, än även däröver, att sistberörda belopp icke överstiger visst förhållande till aktiekapitalet. Det åligger härvid ombudet, som för utövandet av denna tillsyn när som helst äger tillgång till bolagets räkenskaper och handlingar, att så snart det förnimmer något vara å färde, varigenom obligationsinnehavares rätt och säkerhet kunna bliva lidande, genast tillkännagiva sådant för överståthållarämbetet, som har att inhämta yttrande från bolagets styrelse och, om omständigheterna därtill föranleda, hos Kungl. Maj:t göra anmälan i ämnet; ägande Kungl. Maj:t, då sådan anmälan göres eller bolagets förvaltning eljest därtill giver anledning, förbjuda bolaget att vidare utgiva obligationer. — De ovannämnda kassaskåpen skola finnas inrymda uti ett särskilt för detta ändamål åt ombudet upplåtet för-

¹ Här ej avtryckt.

varingsrum, till vilket ombudet, som är att anse såsom tredje man, den där innehar det pantsatta godset, ensam skall innehava nyckel, och skall det åligga samma ombud att uti skriftligen utfärdad handling förbinda sig att panten eller dess värde i laga ordning obligationsinnehavarna tillhandahålla; nämnda handling skall till obligationsinnehavarnas säkerhet i överståthållarämbetets protokoll intagas och hos samma myndighet förvaras.

Bestämmelserna i ovan berörda avtal angående avskiljande och förvar av de inteckningar, som utgöra säkerhet för kassans obligationslån, iakttagos icke. Inteckningarna avskildes icke att förvaras separat av *kassan* (såsom framgår av det föregående, ha de icke heller redovisats i kassans balansräkning) utan de sammanfördes med *bolagets* övriga värdehandlingar. Tillsammans med dessa förvarades de under tre lås, vartill en av nycklarna innehafts av överståthållarämbetets ombud i bolaget, vilken person såsom nämnts tillika varit revisor i kassan. Men bolaget icke endast underlät att avskilja och ställa under kassans förvaltning säkerheten för 1886 års obligationslån utan betraktade även denna säkerhet såsom disponibel för ny pantsättning. När bolaget år 1926 började upplägga egna obligationslån, använde bolaget såsom säkerhet för dessa lån bland annat inteckningar, som tillhörde säkerheten för 1886 års lån. Genom dylikt förfaringssätt tog man småningom i anspråk den säkerhet, som utgjort panten för 1886 års lån.

Säkerheten för *bolagets* obligationslån förvarades separat.

Först år 1927 synes man inom bolagets styrelse hava erinrat sig, att gällande bestämmelser angående förvar av säkerheten för obligationslånen även borde tillämpas beträffande 1886 års lån. Vid styrelsesammanträde den 9 december 1927 beslöt styrelsen, enligt protokollet, »att säkerheterna för 1886 års obligationslån skulle, så snart ske kunde, förvaras på samma sätt som säkerheterna för de nya obligationslånen och förtecknas i samma bok som för dem upplagts».

Arbetet med avskiljandet av säkerheten för 1886 års lån påbörjades år 1928, och för närvarande förvaras vissa värdehandlingar separat, vilka angivas utgöra säkerheten för nämnda obligationslån. Denna säkerhet uppfyller emellertid icke de krav på dylik säkerhet, som uppställas i reglementet för *kassan*. Den säkerhet, som av bolaget hänfördes till 1886 års lån, kom nämligen i stället för att uteslutande utgöras av inteckningar i för all framtid brandförsäkrade stadsfastigheter, liggande inom två tredjedelar av brandförsäkringsvärdet, att bestå av inteckningar i fastigheter i Mälarhöjden, vilka med undantag för något mindre antal villor ej torde vara brandförsäkrade för all framtid. Säkerheten är dessutom till stor del av sådan beskaffenhet, att den icke uppfyller de förut angivna krav, som ställas på säkerheten för *bolagets* obligationslån.

Den 6 april 1929 bestod den för 1886 års lån avskilda säkerheten av följande värdehandlingar:

Inteckningar i fastigheter i Mälarhöjden:

1) Färdiga, <i>helt uthyrda</i> villor med vatten- och avloppsledningar	kr.	517,990: 47
2) Färdiga, <i>helt uthyrda</i> villor utan vatten- och avloppsledningar	»	28,915: —
3) Färdiga, <i>delvis</i> eller <i>icke alls uthyrda</i> villor med vatten- och avloppsledningar	»	291,971: —

4) Färdiga, delvis eller icke alls uthyrda villor utan vatten- och avloppsledningar	kr.	36,359: —
5) Icke färdiga villor	»	295,460: —
6) Gatu- och tomtmark	»	87,272: 11

Annan säkerhet:

Sparkasseböcker å tillsammans	»	215,000: —
Stockholms Hypotekskassas 3 1/2 % obl. av 1886	»	24,800: —
Överhypotek från obl.-lån av 1/10 1928	»	78,762: —

Summa kr. 1,576,529: 58.

I slutet av nästlidna mars inlades i säkerheten de i specifikationen angivna sparkasseböckerna, vilka äro utställda av allmänna sparbanken i Stockholm, ävensom viss mindre inteckningspost. Icke heller efter tillkomsten av dessa värden täcker säkerheten ens nominellt beloppet av utlöpande obligationer, vilket den 6 dennes utgör 1,586,800 kronor. Emellertid har å bolagets kontor uppvisats ytterligare en av allmänna sparbanken utfärdad sparkassebok med inestående 40,000 kronor, vilken bok lär komma att inläggas i säkerheten, varigenom full nominell teckning erhålles.¹

Av de i säkerheten ingående inteckningarna avse ett stort antal sådana villor, för vilka det av bolaget åsatta värdet är avsevärt högre än taxeringsvärdet. I sådana fall utgör det belopp, varmed inteckningen ingår i säkerheten för obligationslånet, vanligen sex tiondelar av det åsatta värdet. Fall förekomma även, då lånebeloppet överstiger sex tiondelar av det åsatta värdet, ehuru detta är större än taxeringsvärdet. För villor, som ännu icke äro färdiga, saknas givetvis taxeringsvärdet.

Det i säkerheten ingående överhypoteket från obligationslånet den 1 oktober 1928 utgöres av inteckningar i fastigheter i Mälarhöjden.

Specifikation av de i säkerheten ingående inteckningarna (med undantag för överhypoteket från 1928 års lån) närslutes såsom bilaga III.²

Obligationslånet den 15 mars 1926.

Lånet är såsom förut nämnts upplagt av bolaget i egen emission.

Säkerheten utgöres:

dels av inteckningar i stadsfastigheter inom 60 % av taxeringsvärdet å tillsammans	kr.	947,500: —
dels av Jordbrukarbankens depositionsbevis å	»	39,500: —
		kr. 987,000: —.

Å lånet återstod den 6 april samma belopp som vid årsskiftet, kr. 983,000.

Obligationslånet den 1 oktober 1926.

Lånet är såsom förut nämnts övertaget av Jordbrukarbanken.

Säkerheten utgöres av inteckningar i stadsfastigheter inom

60 % av taxeringsvärdet å tillsammans	kr.	970,150: —.
---	-----	-------------

Å lånet återstod den 6 april samma belopp som vid årsskiftet, kr. 969,000.

¹ Av det å sistnämnda bok inestående beloppet behöver för full nom. täcknings erhållande endast omkring 10,000 kronor tagas i anspråk.

² Här ej avtryckt.

Obligationslånet den 31 januari 1927.

Lånet är såsom förut nämnts övertaget av Jordbrukarbanken.

Säkerheten utgöres:

dels av in-teckningar i stadsfastigheter inom 60 % av taxeringsvärdet å tillsammans	kr. 1,723,000: —
dels av in-teckningar i fastigheter i Mälarhöjden, sannolikt inom 60 % av taxeringsvärdet, å tillsammans	» 216,046: —
	<u>kr. 1,939,046: —.</u>

Å lånet återstod den 6 april kr. 1,938,000.

Obligationslånet den 15 december 1927.

Lånet är såsom förut nämnts övertaget av Jordbrukarbanken.

Säkerheten utgöres av in-teckningar i stadsfastigheter

inom 60 % av taxeringsvärdet å tillsammans

kr. 1,483,000: —

Å lånet återstod den 6 april samma belopp som vid årsskiftet kr. 1,482,000.

Obligationslånet den 1 december 1927.

Lånet är såsom förut nämnts upplagt av bolaget i egen emission.

Säkerheten utgöres av gatu- och tomtin-teckningar i Mälarhöjden, sannolikt inom 25 % å taxeringsvärdet, å tillsammans kr. 501,300.

Samtliga obligationer, tillhörande detta lån, äro pantförskrivna som säkerhet för lån per den 15 januari 1938 å 500,000 kr. hos — — — —.

Obligationslånet den 1 oktober 1928.

Detta lån, vilket betecknas såsom emission II av närmast föregående obligationslån, är såsom förut nämnts upplagt av bolaget i egen emission.

Säkerheten utgöres av in-teckningar i villafastigheter i Mälarhöjden, sannolikt inom 50 % av taxeringsvärdet, till ett sammanlagt

belopp av

kr. 578,979,

varav dock kr. 78,979 ingå i säkerheten för 1886 års lån.

Samtliga obligationer, tillhörande detta lån, äro pantförskrivna som säkerhet för av bolaget upptagna lån per den 1 oktober 1948 enligt följande specifikation:

Reversens datum	Långgivare	Obligations- och lånebelopp: kr.
den 15 december 1928	— — — pensionskassa	200,000: —
» 1 oktober 1928	— — — pensions- samt änke- och pupill-kassa	200,000: —
» 15 december 1928	»	25,000: —
» 31 » 1928	»	50,000: —
» 31 » 1928	»	25,000: —
		<u>500,000: —.</u>

Obligationslånet den 30 juni 1928.

Lånet är såsom förut nämnts övertaget av Jordbrukarbanken.

Säkerheten utgöres av in-teckningar i villafastigheter och, till någon ringa del, tomter i Mälarhöjden, till ett sammanlagt belopp av..... kr. 1,000,643.

Inteckningarna lära i regel ligga inom 50 % av taxeringsvärdet. Dock ingår även ett mindre antal teckningar i villor, vilka ännu icke äro färdiga.

Av lånet utestod den 6 april hela beloppet, kr. 1,000,000.

Lån å viss tids uppsägning samt skuld till banker och sparbanker.
Den 31 december 1928 uppgingo skulderna å dessa konton till ett sammanlagt belopp av kr. 1,024,900
Den 6 april hade beloppet minskats till » 749,700
enligt följande specifikation:

Allmänna sparbanken i Göteborg	kr. 97,000	
— — —	» 81,500	
— — —	» 508,000	
— — —	» 63,200	kr. 749,700

Som säkerhet för lånet hos allmänna sparbanken i Göteborg ligga av allmänna sparbankerna i Stockholm och Örebro utställda sparkasseböcker å kr. 116,087:15 resp. kr. 86,502:72.

Som säkerhet för lånet hos — — — ligga teckningar i Mälarhöjden.

Som säkerhet för lånet hos — — — ligga dels teckningar i stadsfastigheter, dels teckningar i villor i Älvsjö och dels teckningar i villor i Mälarhöjden. Teckningarna i stadsfastigheter torde, räknat efter en belåningsgräns av 67 procent av taxeringsvärdet, täcka omkring tre fjärdedelar av lånet.

Tillgångar.

Amorteringslån 4³/₄ procent. Dessa lån, som beviljats på 60 år, äro kvar från kassans verksamhetstid. Säkerheten utgöres av teckningar i stadsfastigheter.

Lån på viss tids uppsägning. Uppsägningslånen, som vid årsskiftet utgjorde kr. 9,843,172:06, hade den 6 april nedgått till kr. 8,710,092:09.

Följande uppställning angiver länens fördelning efter säkerheter ävensom huruvida Mälarhöjdsbolaget eller enskilda står som låntagare.

Lån mot teckning i fastighet i:

Det egentliga Stockholm:

Inom 50 % av taxeringsvärdet	kr. 3,566,986:—	
» 60 % »	» 866,848:—	
» 67 % »	» 349,712:—	kr. 4,783,546:—

Mälarhöjden:

Inom 50 % av bolagets åsatta värde:	
Mälarhöjdsbolaget	kr. 2,573,981:36
Enskilda	» 591,264:27
Inom 60 % av bolagets åsatta värde:	
Mälarhöjdsbolaget	» 405,313:91
Enskilda	» 92,448:17

Inom 67 % av bolagets åsatta värde:

Mälarhöjdsbolaget	kr.	104,900: 32
Enskilda	»	13,646: 38

Över 67 % av bolagets åsatta värde:

Mälarhöjdsbolaget	»	109,151: 23
Enskilda	»	3,540: 45
		kr. 3,894,246: 09

Älvsjö:

Inom 50 % av taxeringsvärdet	kr.	29,620: —
» 60 % » »	»	2,680: —
		kr. 32,300: —
		kr. 8,710,092: 09

Såsom meddelas i bilaga III angående säkerheten för 1886 års obligationslån¹, äro de av bolaget å Mälarhöjdsfastigheter satta värdena i en del fall betydligt högre än taxeringsvärdena. I bolagets värdesättning har enligt uppgift styrelseledamoten Sjöblom tagit del. Sjöblom har även fungerat som bolagets kontrollant i Mälarhöjdsbolaget.

Fördelningen i ovanstående förteckning av lånen i Mälarhöjdsbolagets lån och enskildas lån har endast nominell riktighet. Mälarhöjdsbolaget har redan nödgats återtaga ett stort antal fastigheter och lär komma att återtaga ännu flera, vilkas köpare icke fullgöra sina skyldigheter. Enskilda låntagare med ett sammanlagt lånebelopp av cirka 350,000 kr. anses för närvarande korrekt fullgöra sina förbindelser.

Den stora nedgången i beloppet utlämnade lån från senaste årsskiftet till den 6 april förklaras huvudsakligen av följande transaktion.

Enligt uppgift började bolaget på våren 1927 inskränka sin kreditgivning mot in-teckningar i Mälarhöjden. Många villor voro då påbörjade, andra halvfärdiga. Pengar kunde icke erhållas i allmänna sparbankerna. För att få villorna färdiga lämnade då bolaget förskott mot in-teckningar, som lågo mycket högt och antagligen till stor del voro värdelösa. Transaktionerna reglerades i slutet av 1927. Den 10 december samma år beviljades Mälarhöjdsbolaget ett lån av bolaget å kr. 776,121: 48 mot säkerhet av in-teckningar av nyss angivet slag. Därjämte utfäste sig allmänna sparbanken i Stockholm, genom förbindelse den 3 januari 1928, att mot övertagande av bolagets rättigheter gentemot låntagarna fullgöra låntagarnas åligganden. Förbindelsen var avista. Å Mälarhöjdsbolagets revers avbetalades den 24 september 1928 kr. 45,000 och den 1 november samma år ytterligare kr. 45,000, varefter återstod kr. 686,121: 48. Den 4 april 1929 infriade allmänna sparbanken sin förbindelse genom att överlämna sparkasseböcker med ett sammanlagt tillgodohavande av kr. 761,239: 31, utgörande full valuta för lånet.

Innestående hos banker och sparbanker. Ställningen av detta konto den 31 december 1928 framgår av följande specifikation:

Allmänna sparbanken i Stockholm	kr.	266,087: 15
» » » Örebro	»	86,502: 72
— — —, checkräkning	»	4,474: 50
» uppsägningsräkning	»	114: 64
		kr. 357,179: 01.

¹ Här ej avtryckt.

Av tillgodohavandet hos allmänna sparbanken i Stockholm hade kr. 150,000 tillkommit den 31 december 1928. Nämnda dag inbetalade Mälarhöjdsbolaget detta belopp, vilket utgjorde räntor för år 1927, och inbetalningen skedde i form av sparkasseböcker, utställda av allmänna sparbanken i Stockholm.

Såsom framgår av det föregående, ökades den 4 april tillgodohavandet hos allmänna sparbanken i Stockholm med kr. 761,239: 31, varför detsamma den 6 dennes utgjorde kr. 1,027,326: 46. Tillgodohavandet hos allmänna sparbanken i Örebro, kr. 86,502: 72, kvarstår oförändrat sedan årsskiftet.

Bolaget innehar för närvarande nedan förtecknade, av allmänna sparbanken i Stockholm utfärdade sparkasseböcker:

Nr	Belopp kr.	Per	Nr	Belopp kr.	Per
43865	55,000: —	$\frac{30}{4}$ 1929	43845	25,000: —	$\frac{30}{11}$ 1929
43843	35,000: —	$\frac{7}{9}$ »	43846	40,000: —	$\frac{1}{3}$ 1930
43844	45,000: —	$\frac{23}{9}$ »	43777	9,000: —	$\frac{1}{10}$ »
43848	40,000: —	$\frac{1}{9}$ 1930	43756	5,000: —	$\frac{2}{1}$ 1931
43849	40,000: —	$\frac{1}{12}$ »	43757	10,000: —	$\frac{1}{7}$ »
43850	40,000: —	$\frac{1}{3}$ 1931	43758	10,000: —	$\frac{1}{4}$ »
43851	40,000: —	$\frac{1}{6}$ »	43759	15,000: —	$\frac{1}{10}$ »
43852	40,000: —	$\frac{1}{9}$ »	43760	15,000: —	$\frac{2}{1}$ 1932
43853	40,000: —	$\frac{1}{12}$ »	43761	16,000: —	$\frac{1}{4}$ »
43854	40,000: —	$\frac{1}{3}$ 1932	43762	15,000: —	$\frac{2}{7}$ »
43855	40,000: —	$\frac{1}{6}$ »	43764	15,000: —	$\frac{2}{1}$ 1933
43856	40,000: —	$\frac{1}{9}$ »	43765	15,000: —	$\frac{1}{10}$ 1932
43857	40,000: —	$\frac{1}{12}$ »	43766	15,000: —	$\frac{1}{4}$ 1933
43858	40,000: —	$\frac{1}{3}$ 1933	43767	10,000: —	$\frac{1}{7}$ 1932
43859	40,000: —	$\frac{1}{6}$ »	35009	116,087: 15	avista
43860	41,239: 31	$\frac{1}{9}$ »	Summa	kr. 1,027,326: 46	
43847	40,000: —	$\frac{1}{6}$ 1930			

Beträffande ovanstående sparkasseböcker saknas å samtliga böcker utom möjligen den sista insättarens namn. Allmänna sparbanken har emellertid den 28 nästlidna mars förklarar sig villig att på bolaget transportera böcker å tillsammans kr. 150,000 och den 4 april 1929 intygat, att böcker å tillsammans kr. 761,239: 31 äro utställda på bolaget (se bil. IV).

Byggnadskreditiv. Bolagets utlåning i form av byggnadskreditiv utgjorde vid utgången av åren 1926—1928 resp.:

kr. 1,319,622: —
» 1,409,800: —
» 140,738: —

Den högsta kreditivutlåningen förekom den 30 april 1927, då det utlånade beloppet utgjorde kr. 2,361,345.

Den 31 december 1928 utestående belopp å byggnadskreditiv fördelade sig sålunda:

Fastighets A. B. Mälarhöjden	kr.	42,000: —
»	»	16,000: —
»	»	21,609: 95
»	»	2,263: 79

Byggnads A. B. Gillet (företaget är i likv.)	kr. 7,200: —
»	» 30,000: —
»	» 21,664: 28
	<hr/> kr. 140,738: 02.

Som säkerhet för Mälärhöjdsbolagets samtliga och Gillets första kreditiv finnas in-teckningar i fastigheter i Mälärhöjden. Däremot saknas säkerhet för Gillets sista kreditiv.

Den 6 april utestod i byggnadskreditiv ungefär samma belopp som vid årsskiftet.

Kapitalrabatter. Denna tillgång, bokförd till kr. 135,000, är givetvis värdelös.

Upplupna, ej betalda räntor per den 31/12 1928. Av det vid senaste årsskiftet utestående beloppet, kr. 266,890: 44, återstod den 6 april cirka kr. 180,000, utgörande räntor, som Mälärhöjdsbolaget har att erlægga. Denna fordran får anses värdelös.

Tillfälliga räkningar. Det å tillfälliga räkningar vid senaste årsskiftet utestående beloppet, kr. 24,918: 99, fördelas sålunda:

Fastighets A. B. Mälärhöjden	kr. 15,468: 27
Deposition hos advokaten Bodén för in-teckningsförnyelser	» 7,000: —
Diverse	» 2,450: 72
	<hr/> kr. 24,918: 99.

Värdet av bolagets tillgångar.

Följande såsom tillgångar bokförda poster kunna betraktas såsom värdelösa:

Kapitalrabatt	kr. 135,000: —
Räntor c:a	» 180,000: —
Kreditivfordran	» 21,600: —
Fordran av Mälärhöjdsbolaget, förd å tillfälliga räkningar	» 15,500: —
I balansen såsom »diverse lån» betecknad fordran av Mälärhöjdsbolaget	» 7,000: —
	<hr/> kr. 359,100: —

Om av fordringarna hos Allmänna sparbanken i Stockholm en så stor andel som 40 % skulle komma att inflyta, blir förlusten å desamma » 616,396: —
(För insättningen i allmänna sparbanken i Örebro lär finnas säkerhet i Mälärhöjdsin-teckningar)

Summa kr. 975,496: —

Härtill kommer den förlust, som kan väntas uppstå å in-teckningar i Mälärhöjdsfastigheter.

§ 23 i bolagsordningen för aktiebolaget Stockholms hypotekskassa har följande lydelse:

»Har bolaget gjort sådana förluster, att reservfonden och hälften av aktiekapitalet förlorats, skall bolaget träda i likvidation, såvida icke inom tre

månader, efter det bolagsstämman erhållit meddelande därom, den i aktiekapitalet uppkomna bristen blivit fylld.»

Aktiekapitalet utgör	kr. 1,500,000:—
och reservfonden inkl. vinstmedel	» 80,000:—
Reservfonden samt hälften av aktiekapitalet utgöra tillsammans	kr. 830,000:—

Bolaget är således skyldigt att träda i likvidation, såvida icke bristen i aktiekapitalet inom föreskriven tid kan fyllas.

Diverse iakttagelser.

Angående förvar av obligationslånehypotek.

Bolaget äger enligt gällande bolagsordning utfärda såväl uppsägbara som uppsägbara obligationer, och bolaget har utgivit obligationer av båda slagen.

Enligt i det föregående återgiven bestämmelse i bolagsordningen (§ 6) skola de inteckningar, som utgöra pant för obligationsinnehavares fordran, *särskilt för vardera slaget av obligationer*, överlämnas till förvar av överståthållarämbetets ombud.

De bolagets obligationslån, som övertagits av Jordbrukarbanken, äro samtliga uppsägbara. Enligt från Jordbrukarbanken erhållen uppgift förvaras säkerheten för *varje obligationslån avskild för sig* och under vård av överståthållarämbetets ombud.

I obligationslånekontrakten mellan bolaget och Jordbrukarbanken angives rörande pantsättningen bland annat, att för lånet pantsättas inteckningar *enligt särskild förteckning*. Dylik förteckning finnes närlagd säkerheten för varje lån.

Placeringen av Stockholms hypotekskassas grundfond.

Enligt §§ 6 och 9 i reglementet för Stockholms hypotekskassa bör ett mot grund- och reservfonderna svarande belopp alltid finnas i bankdepositionsbevis, räntebärande obligationer, som lätt kunna realiserars, inteckningar av sådan beskaffenhet, att de enligt meddelade bestämmelser kunna antagas såsom säkerhet för amorteringslån, eller i kontanta medel.

Såsom framgår av den förut meddelade balansräkningen för kassan, redovisas från och med den 31 december 1926 såväl grundfonden som reservfonden i *aktier*.

Bolagsordningen för aktiebolaget Stockholms hypotekskassa är av Kungl. Maj:t fastställd genom resolution den 29 september 1925.

§ 1 i bolagsordningen har följande lydelse:

»Bolaget, vars firma skall vara Aktiebolaget Stockholms Hypotekskassa och som är grundat på aktier i enlighet med bestämmelserna i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag, är skyldigt att ställa sig till efterrättelse ej mindre nämnda lag än även vad i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, och i denna bolagsordning föreskrives.

Bolaget har till ändamål att efter övertagande av Stockholms Hypotekskassas tillgångar och skulder

a) förmedla och lämna lån mot säkerhet av inteckning i sådan fast egendom i Stockholms stad, som ej är att hänföra till jordbruksfastighet, och att anskaffa medel för dylik utlåning, samt

b) åt långivare lämna biträde för indrivning av inteknade kapital och räntor, och ombesörja erforderliga intekningsåtgärder.

Bolaget äger icke driva annan inlåning eller utlåning än i denna bolagsordning sägs.»

Bolagsstämma med aktiebolaget Stockholms hypotekskassa är utlyst till den 17 i denna månad.

Stockholm den 11 april 1929.

E. WILHELMSSON,
Revisor i Riksbanken.

Bilaga I

(till bilaga 7).

Mellan undertecknade stiftare av Aktiebolaget Stockholms Hypotekskassa, å ena och Stockholms Hypotekskassa, å andra sidan, är denna dag avtalad,

1) att bolaget skall i sin firma äga intaga kassans firma, Stockholms Hypotekskassa,

2) att kassan skall i bolaget teckna aktier till ett belopp av 1,495,700 kronor samt;

3) att likviden för dessa aktier skall erläggas på det sätt, att kassan å bolaget överlåter hela sin rörelse med tillgångar och skulder, därvid emellertid skall iakttagas,

a) att av nämnda tillgångar skall såsom säkerhet för kassans obligationslån å tillhoppa 1,768,000 kronor avskiljas och av kassan innehållas och enligt dess reglemente av kassan förvaltas till säkerhet för nämnda obligationslån nu liggande fastighetsinteckningar,

b) att där enligt aktiebolagets bolagsordning särskilda föreskrifter rörande förvaring och vård av värdehandlingar meddelats dessa av kassan i fråga om nyssnämnda inteckningar skola iakttagas i den mån kassans eget reglemente det medger, och

c) att kassan skall vara skyldig där så av bolaget påfordras, att söka åstadkomma sådan ändring i sitt reglemente, att överensstämmelse vinnas med bolagsordningens förenämnda föreskrifter.

Stockholm den 19 December 1925.

O. F. Enbom.

Gustaf Lindstedt.

Gust. Svensson.

Per Henning Sjöblom.

Th. Åkermark.

Karl Ahlberg.

Stockholms Hypotekskassa

C. A. Bolinder.

J. Walles.

Olof Carlsson.

Herrar Byråchefen Oskar Fritiof Enboms, Hovrättsrådet Gustaf Lindstedts, Direktören Gustaf Svenssons, Riksdagsmannen Per Henning Sjöbloms, Bankdirektören Theodor Åkermarks och Komminister Karl Ahlbergs egenhändiga namnteckningar bevittna:

A. M. Avén.

L. Söderström.

Att herrar Överstelöjtnant Carl Axel Bolinder, Riksdagsmannen Janne Gustaf Walles och Försäkringsrådet Olof Carlsson här ovan egenhändigt tecknat Stockholms Hypotekskassas firma intyga:

L. Söderström.

A. M. Avén.

Rätt avskrivet intyga:

Greitz.

Håkansson.

Bilaga IV

(till bilaga 7).

Sedan A. B. Stockholms Hypotekskassa till oss anmält sig vara innehavare av här nedan förtecknade motböcker, nämligen:

n:o 43777	med	innestående	kr.	9,000:—
» 43756	»	»	»	5,000:—
» 43757	»	»	»	10,000:—
» 43758	»	»	»	10,000:—
» 43759	»	»	»	15,000:—
» 43760	»	»	»	15,000:—
» 43761	»	»	»	16,000:—
» 43762	»	»	»	15,000:—
» 43764	»	»	»	15,000:—
» 43765	»	»	»	15,000:—
» 43766	»	»	»	15,000:—
» 43767	»	»	»	10,000:—

få vi härmed förklara oss villiga att med bibehållande av för böckerna ifråga gällande utbetalningstider godkänna den å Hypotekskassan begärda transporten.

Stockholm den 28 mars 1929.

Allmänna Sparbanken i Stockholm.

Ernst Lundin.

Rätt avskrivet intyga:

Greitz.

S. Håkanson.

Att de av oss den 3 april 1929 utfärdade 19 st. motböcker n:ris 43843—43860 och 43865 å ett sammanlagt belopp av kr. 761,239: 31 äro utställda på A. B. Stockholms Hypotekskassa intygas.

Stockholm den 4 april 1929.

Allmänna Sparbanken i Stockholm.

Ernst Lundin.

Rätt avskrivet intyga:

Greitz.

S. Håkanson.